

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

EKONOMIAREN GARAPEN,
JASANGARRITASUN
ETA INGURUMEN SAILA

DEPARTAMENTO DE DESARROLLO
ECONÓMICO, SOSTENIBILIDAD
Y MEDIO AMBIENTE

EUSKADIKO GASTRONOMIA ETA ELIKADURAREN PLAN ESTRATEGIKOA 2024

PLAN ESTRATÉGICO DE LA GASTRONOMÍA Y ALIMENTACIÓN DE EUSKADI 2024

20
24

GEPE BERRIA

basque culinary center

AURKIBIDEA

AURKIBIDEA	2
AURREKARIAK ETA TESTUINGURUA	3
EUSKADIKO GASTRONOMIA ETA ELIKADURAREN PLAN ESTRATEGIKOA 2024	6
1. PLANAREN XEDEA ETA IRISMENA.....	6
2. IKUSPEGIA.....	6
3. PLANAREN PRINTZIPIOAK.....	6
4. HELBURU ESTRATEGIKOAK.....	6
5. ARDATZ ESTRATEGIKOAK ETA LEHENTASUNEZKO JARDUKETA-ILDOAK.....	7
5.1. NEKAZARITZA-, ARRANTZA- ETA BASOGINTZA-SEKTOREAREN ROLA INDARTZEA. Belaunaldi- erreleboa sustatzea lehen sektorean.....	9
5.2. ENPRESEI LAGUNTZEA NEGOZIOAK SORTZEN.....	12
5.3. TOKIKO ETA ESTATUKO MERKATUAK NAZIOARTEKOTU ETA GARATZEA.....	14
5.4. TEKNOLOGIA ETA EZAGUTZA BALIO ERANTSIKO NEGOZIOEN ZERBITZURA.....	18
5.5. KULTURA ETA GIZA KAPITALA.....	21
5.6. PROIEKTU ESTRATEGIKO ETA ERALDATZAILEAK.....	23
5.7. LEHIAKORTASUNERAKO TESTUINGURUA.....	25
5.8. BIOEKONOMIA ETA ZURAREN BALIO-KATEA.....	27
6. GEPE BERRIAREN EKARPENAK GARAPEN JASANGARRIRAKO HELBURUEI (GJH).....	29
7. GOBERNANTZA-EREDUA.....	30
7.1. PLANAREN LIDERGOA.....	30
7.2. JARRAIPEN- ETA EBALUAZIO-SISTEMA.....	31
8. EKONOMIA- ETA AURREKONTU-ESPARRUA.....	36
I. ERANSKINA: GEPE I PLANAREN HELBURU ESTRATEGIKOAREN JARRAIPENA	37
II. ERANSKINA: GEPE I PLANAREN JARRAIPENA ARDATZ ESTRATEGIKOEN ETA LEHENTASUNEZKO JARDUKETA-ILDOEN ARABERA	39
III. ERANSKINA: EUSKADIKO GASTRONOMIA ETA ELIKADURAREN PLAN ESTRATEGIKOAREN EKONOMIA- ETA AURREKONTU-ESPARRUA (GEPE I)	51
IV. ERANSKINA: ERRONKA ESTRATEGIKOAK. BEHARRAK ETA JOERAK	54

AURREKARIAK ETA TESTUINGURUA.

AURREKARIAK.

2017an onetsi zen Gastronomia eta Elikaduraren Plan Estrategikoa (GEPE); aurreko legegintzaldiko Gobernu Programaren Plan Estrategiko gisa artikulatu zen, eta Euskadiko elikadurako balio-katea garatzeko apustu estrategikoetako bat zen.

Plan **integrala eta berritzailea** zen orientazioari zegokienez; izan ere, balio-katearen kate-maila guztiak biltzen zituen, lehen sektoreko ekoizpenetik elikagaien kontsumora arte. Horrez gain, **pertsonak** (elikagaien kontsumitzaileak) balio-katearen erdigunean ipini zituen, eta **beste ekonomia-, kultura- eta gizarte-sektore batzuekiko harremanak** aintzat hartzen zituen.

Gainera, Planaren helburua zen **Euskadiko elikadura eta gastronomiaren 4 ardatzak** jorratu eta garatea: **segurua, osasuntsua, singularra eta jasangarria (gizartearen, kulturaren, ekonomiaren eta ingurumenaren ikuspuntutik)**, eta horretarako Euskadiko gastronomia eta elikadura sustatu eta garatzeko beharra planteatzen zuen, elikadura-industriaren eta gastronomiaren garapenaren bidez, bereziki tokiko produktu osasuntsu eta kalitatekoa sustatzen duena, baita jasangarritasuna, balio-proposamen turistiko bikainaren sorrera, kultura-, paisaia- eta gastronomia-ondarearen kontserbazioa eta, noski, munduan aintzatespen-maila handiagoa lortzea ere.

2017-2020 Gastronomia eta Elikaduraren Plan Estrategikoaren egikaritze-egoera eta finantza-plana I. Eranskinean (I. GEPEaren Helburu Estrategikoaren Jarraipena), II. Eranskinean (I. GEPEaren jarraipena ardatz estrategikoen eta lehentasunezko jarduketa-ildoen bidez) eta III. Eranskinean (I. GEPEaren ekonomia- eta aurrekontu-esparrua) jasotzen dira. Hau azpimarratu behar da analisian:

- Planaren amaieran, Euskadiko ekonomian elikadura eta gastronomiaren balio-kateak zuen pisua % 9,37koa zen, eta aurreikusitako helburua zen % 12ra iristea. COVID-19ak eragindako pandemiak eragin nabarmena izan du elikadura eta gastronomiaren balio-katearen kate-maila eta sektore jakinetan, eta eragin negatiboak izan ditu bereziki edarien, turismoaren eta gastronomiaren sektoreetan.
- Planean aurreikusitako ardatz estrategiko eta lehentasunezko jarduketa-ildo guztietan jarduketa garrantzitsuak egin dira. Gainera, COVID-19aren aurkako neurrien sorta bat artikulatu da (soberakinen bilketa eta stocken kudeaketa, gizarte-laguntzak, finantza-tresnak eta konpromisoen ordainketa atzeratzea, hainbat sustapen- eta merkaturatze-jarduketa, segurtasunaren arloan, etab.).
- Elikaduraren eta zuraren balio-katera bideratutako gastu publikoa, 2017 eta 2020 artean, 239,4 milioi eurokoa izan da guztira, eta epe berdineko inbertsio publikoa, berriz, gastu publiko totalarekin lotutakoa, 403,7 milioi eurotik gorakoa izan daiteke. Beraz, 2017 eta 2020 artean, inbertsioa **638,1 milioi eurokoa** izan da guztira. Gainera, urte horietan zuzeneko laguntzak 185 milioi eurokoak izan daitezkeela zenbatesten da.

Halaber, **sektorearen ikusgarritasun garrantzitsua eta sektore estrategiko gisa duen proiektzioa** azpimarratu behar dira. Osasun-krisiaren agerpenaren eta funtsezkoak ez ziren jarduera guztien itxieraren ondoren, biztanleriaren hasierako beldurrak, hornidurarik gabe gelditzeak, desagertu egin ziren berehala, eta elikagaien ekoizpena eta hornikuntza bermatu ziren. Halaber, oro har elikaduraren sektoreak jakin du agertoki lehiakor berria egokitzen, eta indartuta atera da; 2019ko martxoaren aurreko ekoizpen-mailak berreskuratu dira, esportazioak areagotu dira, taldeko ondasunen eskatzailea da, sektore ugariaren eragilea da eta sekulako garrantzia du ekonomian.

TESTUINGURUA: PLANAREN OINARRIAK.

Dokumentu honek 2024ko Gastronomia eta Elikaduraren Plan Estrategikoaren (GEPE Berria) funtsezko printzipio, helburu eta bitarteko nagusiak jasotzen ditu. Dokumentua Eusko Jaurlaritzak egin du, eta **aurreko GEPEarekin jarraitu eta hura indartu** nahi du. Azken hori 2017an abiarazi zen, Jaurlaritzaren apustu estrategiko gisa.

Elikadura eta gastronomiaren balio-kateak **rol estrategikoa du Euskadiko ekonomian**, eta efektu eragilea du, BPGd-ean eta sortutako enpleguan duen pisuagatik. Horrez gain, geroz eta ekarpen handiagoak egiten ditu merkataritza-balantzan eta berrikuntzako inbertsioan; jarduera ekonomiko globalean ere eragin biderkatzailea du, eta lurraldea egituratzen du.

Osasun-krisia, beharren aldaketa eta aldaketen azelerazioa.

COVID-19aren pandemia **inflexio-puntu bat** izan da herritarren osasun-**beharrei** eta osasun-politikaren **lehentasunei** dagokienez, eta, gainera, Euskadiko ekonomia eta enpleguan islatu da. Beharrezkoa da krisiaren aurreko mailak berreskuratzea, baina erronka eta behar berrietara egokituta eta aintzat hartuta **Next Generation UE programa**.

Aurrera egiten garapen-eredu jasangarri eta bidezko baterantz.

Krisitik ateratzeko eta etorkizun jasangarriagoa lortzeko mekanismo nagusien artean, Europar Batasunak Europako Itun Berdea edo European Green Deal proposatu du. Testuinguru horretan, Eusko Jaurlaritzak itunaren espiritua ekarri du Eusko Jaurlaritzaren Ekonomiaren Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Sailaren eskutik, **Basque Green Deal** ekimenaren bidez, zeinak, besteak beste “Baserritik mahaira” ardatza jorratzen duen elikakatearen ardatz egituratzaile gisa.

Elikadura eta gastronomia, aukera-esparrua eta lurralde-estrategia.

Aurreko legegintzaldian, Ekonomiaren Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Sailak elikakate osoa aukera-esparru gisa planteatu zuen, baita Euskadiren nortasunaren zeinu gisa ere.

2030eko Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzako Planean jasotako Euskadiko RIS3 Espezializazio Adimentsuaren Estrategian **elikadura osasuntsua aukera-esparru gisa** finkatzen da, zahartze osasuntsurako kalitateko elikagaien garapenera bideratuta ikerketaren eta berrikuntzaren bidez. Horrez gain, nekazaritzako elikaduraren industriak Euskadiko ekonomian duen pisua indartzen da. Horretarako, Euskadiko elikaduraren industriak balio-sorreran espezializatu behar du, geroz eta efizienteagoak izango diren prozesuen bidez. Balio-sorrerak honako oinarri hauek izan behar ditu:

- Ekoizpen-ekosistema seguru, jasangarri eta osasuntsuagoak.
- Zerbitzu eta produktuen sorta berri baten garapena, elikadura-osasuna binomioarekin lotutako geroz eta kontzientzia handiagoa duten herritarrentzat.
- Teknologia digital eta bioteknologiko berriak gehitzea.

Eredu-aldaketa: ekonomia linealetik ekonomia zirkularrera.

Egungo legegintzaldiaren beste erronketako bat da Euskadi erreferente bihurtzea Europa hegoaldean **ekonomia zirkularrean** eta bioekonomia zirkularrean, non ingurumena funtsezko faktore bihurtzen den jasangarritasunean, lehiakortasunean eta enplegu-sorreran. Horrez gain, ekonomiaren hazkundera baliabide naturalen kontsumotik, hondakinen sorreratik eta berotegi-efektuko gasen igorpenetik bereizten da.

Nazioarteko esparruak.

Bestalde, GEPE Berria idazteko kontuan hartu behar dira, besteak beste, **Nazio Batuen Garapen Jasangarrirako Helburuak (GJH)**, Europar Batasunaren **Food 2030 estrategia**, Europako Itun Berdean jasotako estrategia komunitarioak (“**Baserritik mahaira**” eta “**Biodibertsitatea 2030 horizontean**”),

Nekazaritza Politika Bateratuaren (NPB) eta **Arrantza Politika Bateratuaren (APB)** erreforma berria eta **Urte Anitzeko Finantza Esparrua 2021-2027**.

EUSKADIKO GASTRONOMIA ETA ELIKADURAREN PLAN ESTRATEGIKOA 2024.

1. PLANAREN XEDEA ETA IRISMENA.

Gastronomia eta elikadura sustatu eta garatzea Euskadiko ekonomiaren sektore estrategiko gisa, enplegua eta jarduera ekonomikoa sortzeko gaitasunagatik. Horrekin batera, kultura-ondare gastronomikoa eta natura- eta paisaia-baliabideak kontserbatu nahi dira. Gastronomia eta elikaduraren industria bultzatzeko politika eta tresnak sustatzea, eta, bereziki, kalitateko produktu osasuntsuak ekoizten dituen, jasangarritasuna sustatzen duena, kalitateko balio-proposamen turistikoa sortzen duena eta Basque Country marka nazioartean hedatzen duena.

Gastronomia eta elikaduraren balio-katea: osasuntsua, segurua, singularra eta jasangarria (soziala, kulturala, ekonomikoa eta ingurumenarena).

2. IKUSPEGIA.

Euskadi mundu-mailako erreferentzia bihurtzea gastronomia eta elikaduran, balio-kateko ezaugarri hauengatik: ekonomia-, gizarte-, kultura- eta ingurumen-kalitatea eta -jasangarritasuna.

3. PLANAREN PRINTZPIOAK.

2024ko Gastronomia eta Elikaduraren Planak (GEPE Berria) bat egiten du, nola ez, 2020-2024 Gobernu Programaren printzipioekin:

- Osasuna bermatzea.
- Ekonomia eta enplegua berraktibatzea.
- Inor atzean ez uztea.

Gainera, printzipio hauek aurkezten ditu:

- Fokua pertsonengan eta enpresetan.
- Elikadura-ekosistema hau sustatzea: integratua, dinamikoa, lehiakorra eta nazioarteko bokaziokoa.
- Elikadura-sistema seguru, jasangarri eta osasuntsuago baten alde egitea.
- Lurraldearen garapen jasangarriaren aldeko apustua egitea, landa- eta itsasertz-espazioa zainduz eta jarduera ekonomikoa sustatuz.
- Eragile anitzeko lankidetzeta.
- Euskadin bioekonomia zirkularra sustatzea.

4. HELBURU ESTRATEGIKOAK.

GEPE Berriak bere egiten ditu 2020-2024 Gobernu Programan ezarritako lurralde-helburuak, eta, zehazki, honako hauek:

- Langabezia murriztea % 10aren azpitik.
- BPGd-ren % 40 gairiditza industrian eta zerbitzu aurreratueta.
- I+G-n Europako batezbestekoarekin bat egitea.
- Euskadi genero-berdintasunaren indize handiena duten 6 herrialdeen artean sartzea.
- Berotegi-efektuko gasen igorpenak % 30ean murriztea.

- Energia berriztagarrien kuotak amaierako energia-kontsumoaren % 20 ordezkatzea.

Horiekin batera, 2024ko Gastronomia eta Elikaduraren Planarekin zuzenean lotutako erantzukizuna duten helburu kuantitatibo hauek finkatzen dira:

- % 25ean handitzea elikadura eta gastronomiaren balio-katearen BEG 2020-2024 aldian.
- % 15ean handitzea lehen sektorearen eta elikadura eta edarien industriaren BEG 2020-2024 aldian.

Halaber, helburu hauek ezartzen dira:

- Gastronomia eta elikadurako ekosistema ireki eta kolaboratzailea sortzea, lankidetzeta publiko-privatukoa, elikadurako balio-katearen lurralde- eta inguru,men-erlaldaketarako eta eraldaketa digitalerako.
- Enplegu jasangarria sortzea elikaduraren balio-katean, arreta berezia ipinita lehen sektorean, eta, bereziki gazteen eta emakumeen kolektiboetan.
- Balio-kateko eragile guztien lehiakortasuna hobetzea eta lehen sektoreak balio-katean duen rola indartzea.
- Euskadiko elikaduraren balio-katea sustatzea, ikerketaren, garapenaren eta berrikuntzako lan kolaboratzailearen bidez.
- Euskadiko gizartearen gizarte-ongizatea eta bizi-kalitatea hobetzea elikadura osasuntsu, singular eta seguruaren bidez.
- Euskadiren nazioarteko kokapena eta ospea finkatzea, erreferentziako lurralde bihurtzeko elikaduran eta gastronomian, baita lurralde erakarria ere kalitateko turismoarentzat.
- Euskadiko gastronomiaren sektorerako jauzi kualitatiboa ahalbidetzea, berrikuntza eta kalitatearen ezaugarriengatik, eta nazioartean proiektatzea Basque Country markarekin.
- Euskadi bioekonomia zirkularraren erreferentzia gisa kokatzea Europa hegoaldean.
- Nekazaritzako elikaduraren, itsasoaren eta basogintzaren sektorea indartzea, bioekonomia zirkularraren aukerak aprobetxatzeko.

5. ARDATZ ESTRATEGIKOAK ETA LEHENTASUNEZKO JARDUKETA-ILDOAK.

GEPE Berria 8 ardatz estrategikotan egituratzen da, eta horietako 6 dagoeneko bazeuden Euskadiko Gastronomia eta Elikaduraren lehen Plan Estrategikoan. Beraz, bi ardatz berri gehitu dira:

- Nekazaritza-, arrantza- eta basogintza-sektorearen rola indartzea. Belaunaldi-erreleboa sustatzea lehen sektorean.
- Bioekonomia eta zuraren balio-katea.

Ardatzek, oro har, zeharkako izaera dute kate-mailetan (ekoizpena, eraldaketa, banaketa eta gastronomia), eta 34 jarduketa-ildotan banatzen dira.

Hauek dira GEPE Berrian jasotako ardatz eta jarduketa-ildoak:

<p>NEKAZARITZA-, ARRANTZA- ETA BASOGINTZA-SEKTOREAREN ROLA INDARTZEA. BELAUNLDI-ERRELEBOA SUSTATZEAN LEHEN SEKTOREAN.</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Lehen sektorearen gaztetzea sustatzea, beste administrazio eta eragile batzuekin lankidetzan.2. Sektore barruko eta sektore arteko berregituraketan aurrera egitea.3. Lehen sektorea indartzea elikadura eta zuraren balio-katean.4. Nekazaritza- eta basogintza-sektorearen ingurumen-jasangarritasunaren alde egitea.5. Gizartea sentsibilizatzea lehen sektorearen rol estrategikoari buruz, gizartean, ekonomian, ingurumenean, kultura-ondarea, lurraldearen orekan, eta abarreak egiten duen ekarpenari esker.6. Emakumearen irudia indartzea sektorean. Emakume Nekazarien Estatutuaren esparruan aurrera egitea.
<p>ENPRESEI LAGUNTZEAN NEGOZIOAK SORTZEN.</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Behar eta etapa bakoitzera egokitutako programa, zerbitzu eta laguntza-ildoak eskaintzea.2. Enpresei laguntzeko finantzaketa-tresnak sustatzea.3. Euskadi kokatzea ekintzailtzarako eta barne-ekintzailtza sustatzeko lurralde erakargarri gisa.
<p>TOKIKO ETA ESTATUKO MERKATUAK NAZIOARTEKOTU ETA GARATZEAN.</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Elikadura-gastronomia-turismoa triangeluaren nazioartekotzea sustatzea.2. Enpresen nazioartekotzea sustatzea.3. Tokiko eta kalitateko produktu jasangarriak sustatzea.4. Euskadiko gastronomia- eta elikadura-sistema sustatzea, Basque Country markan oinarrituta.5. Kanal-aniztasuna.
<p>TEKNOLOGIA ETA EZAGUTZA BALIO ERANTSIKO NEGOZIOEN ZERBITZURA.</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Enpresa ireki eta konektatuak, soluzio hobek eskaintzeko eta kontsumitzaileen beharrei aurrea hartzeko.2. Ekoizpen-sistema berri eta jasangarri, automatizatu, efiziente eta seguruagoak, lehiakortasuna irabazteko.3. Elikagai osasuntsuak eta komenentziakoak, pertsonei balio erantsi handiagoa emateko.
<p>KULTURA ETA GIZA KAPITALA.</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Pertsonak sentsibilizatu eta prestatzea sektorea ezagutzeko behar berrietan eta elikadura osasuntsuaren garrantzian.2. Talentua garatu, erakarri eta mantentzearen aldeko apustua egitea, etorkizuneko lehiakortasun-faktore gisa.3. Berrikuntza teknologikoaren eta ez teknologikoaren kultura sustatzea.4. Enpresen zuzendaritza-prestakuntza indartzea, bereziki enpresa txikienetan.5. Kultura gastronomikoa sustatzea.

<p>PROIEKTU ESTRATEGIKO ETA ERALDATZAILEAK.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. “The Global Food Ecosystem” ekimen publiko-pribatua sustatzea, lidergo publikotik sektorea eraldatzeko proiektu pribatuak sustatu eta ahalbidetzeko eta egungo eragileen berrikuntza, ekintzailtza, digitalizazio eta lanbide-heziketako gaitasunak eraikitzeko. 2. Gaitasun eraldatzailea duten proiektuen garapena sustatzea eta sektorerara inbertsioa erakartzea. 3. Proiektu eragile kolaboratzaileak sortzea. 4. Inbertsio teknologikoak indartzea, sektorea bultzatzeko gaitasuna duten enprekin lankidetzan.
<p>LEHIAKORTASUNERAKO TESTUINGURUA.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. “Gastronomy Open Ecosystem (GOe)” ekimena sustatzea, balio-kate osoan talentua, ezagutza, berrikuntza eta ekintzailtza sustatuko dituen ekosistema bat sortzeko, gastronomiaren bidez. 2. Erakundee arteko lankidetzak publiko-pribatua. 3. Aliantza, kluster eta enpresa-elkarteei laguntzea masa kritikoa irabazten. 4. ZTBESko sektore-eragileei laguntzea enpresa-transferentzia eta -lankidetzan. 5. Ekimenak sustatzea landa- eta itsasertz-eremuetako gune ahulenetan.
<p>BIOEKONOMIA ETA ZURAREN BALIO-KATEA.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. 2021-2024 Bioekonomiaren Plan Estrategikoa ezartzea. 2. Zuraren balio-katea sustatzea, ekoizpenerako, eraldaketarako eta kontserbaziorako hobekuntzak sustatuz eta bioekonomiarako baliabide gisa dituen aukerak indartuz (energia, eraikuntza, <i>packaging</i>...). 3. Ekintzailtza, barneko ekintzailtza eta enpresa-jarduera berrien sorrera sustatzea bioekonomia zirkularraren arloan, nekazaritza-, basogintza- eta arrantza-sektorean eta elikadura-erlaketarekin eta elikagaien xahuketaren kudeaketarekin lotutako jardueretan ipiniz arreta.

5.1. NEKAZARITZA-, ARRANTZA- ETA BASOGINTZA-SEKTOREAREN ROLA INDARTZEA.
 Belaunaldi-erreleboa sustatzea lehen sektorean.

Jaurilaritzak legegintzaldi honetarako finkatu dituen helburuen artean nabarmentzen da elikaduraren eta zuraren balio-katearen hazkuntza sustatzea, klima-aldaketa integratuz eta lehen sektorearen etorkizuna bermatuz. Helburu hori lortzeko, gure lehen sektorea gaztetu behar da, baita ekoizpen-sektoreak balio-kate osoan duen rola indartu ere. Atal honetan hainbat neurri eta jarduketa-ildo jasotzen dira, eta haien helburua da talentua bermearekin sartzeko, sektore barruko eta sektore arteko egituraketan aurrera egitea eta gure lehen sektorearen posizio lehiakorra hobetzea.

1. **Lehen sektorearen gaztetzea sustatzea, beste administrazio eta eragile batzuekin lankidetzan.**
 - Gazteak sartzeari lotutako programak (Gaztenek, Geroa, Itsasoratu) erkidegoko programazio-aldi berriaren eskakizunetara egokitzea, inplikaturako gainerako eragileekin koordinatuta.
 - Lehen sektoreko ekintzaile berrietara egokitutako finantza-tresnak sustatzea.

- Belaunaldi-erleboaren alde egitea nekazaritza-, abeltzaintza-, basogintza- eta arrantza-ustiattegietan, bioekonomiarekin lotutako negozio-eredu berrieekin.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Gaztenek Berria programa (berrikuntzako eta ekintzailtzako prestakuntza gehituz -Gaztelein)
- Geroa programa.
- Itsasoratu programa.
- NBBFaren zuzeneko laguntzak.
- Lehen sektoreko ekintzaile berrietara egokitutako finantza-tresnak (mikrokredituak, gerora itzuli beharreko aurrerakinak, etab.) sustatzea.

2. Sektore barruko eta sektore arteko berregituraketan aurrera egitea.

- Sektorearen berregituraketan aurrera egiten jarraitzea, ekoizleen elkarteak sortuz edo azpisektoretako elkarteak batuz. Ekoizpen-taldeen eta eraldaketa-enpresen edo -taldeen arteko egiturak indartzen edo sortzen laguntzea, eta merkaturatze-egiturak garatzen laguntzea.
- Kooperatibismoa indartzea eta kooperatiben elkarteak sustatzea (fusioa).
- EAEko nekazaritza- eta basogintza-ekoizleen taldeen eta euren elkarte edo federazioen araudia aldatzea, beste elikadura-produktu batzuk gehituz, besteak beste mahastizaintza-produktuak edo eraldatutako beste produktu batzuk.
- Azpiegitura eta zerbitzu espezializatuak garatzea (digitalizazioa, eskaintzen kontzentrazioa, lonjak, etab.).
- Sektoreko elkarten eta aholkularitza-zentroen fusioa indartzea.
- Lehen sektorearen beharrak modu integralean jorratzea, besteak beste nekazaritza-sektorerako langileak emango dituzten enpresa edo egiturak sustatuz.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Nekazaritza- eta basogintza-ekoizleen taldeentzako laguntzen deialdiak.
- Fruitu eta barazkien ekoizleen erakundeentzako laguntzak.
- FEMP sektorearen egituraketa.
- Elkarteak programa (programa berriro orientatzea)

3. Lehen sektorea indartzea elikadura eta zuraren balio-katean.

- Elikakatearen Behatokia sortzea katearen funtzionamendua eta prezioak jarraitu eta aztertzeke.
- Kontratuen formalizazioa sustatzea elikakate osoan, eta epe luzeko kontratuak ezartzea sustatzea, egonkortasuna emateko xedearekin.
- Ekoizpenaren eraldaketa sustatzea nekazaritza- eta abeltzaintza-ustiattegietan. Geroa programa indartzea.
- Nekazaritza-lurren bankuak indartzea.
- Berrikuntza eta ekintzailtza sustatzea nekazaritza-sektorean.
- Aldagai lehiakorak indartzea eta azpisektoreen merkatuak aukeratzea.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Gaztenek programa.
- Geroa programa.
- Lehen sektorearen digitalizazioari laguntzeko programa.
- Ekoizpen-azpisektore berriak sustatzeko programa.
- Lehen sektorearen berrikuntzari laguntzeko programa.
- ONekin programa (bonuak)

4. Nekazaritza- eta basogintza-sektorearen ingurumen-jasangarritasunaren alde egitea.

- Ekoizpen ekologikoa sustatzea Euskadin.
- Proiektuak garatzea nekazaritza ekologikoaren arloan, sektorearen profesionalizazio eta lehiakortasun handiagoak lortzeko.
- “Baserritik mahaira” estrategia komunitarioa ezartzea laguntza-programen eta neurri egokien bidez, EBren ingurumen-helburuak bete ahal izateko beste administrazio eskudun batzuekin koordinatuta.
- Labore berriak sartzea babestea, eta, zehazki, labore proteinadunak, eta bazka-ekoizpena sustatzea abeltzaintza-ustiategietan, kanpoko mendekotasuna murrizteaz gain nekazaritzako *commodities* direlakoen mundu-mailako prezio-aldaketan eragin txikiagoa izateko.
- Produktu fitosanitario alternatiboen garapena sustatzea.
- Tratamendu fitosanitarioen murrizketa ahalbidetzeko teknologia berriak sustatzea (digitalizazioa, mutagenesia, etab.).
- Minden eta beste abeltzaintza-hondakin batzuen kudeaketan aurrera egitea, eta mindak tratatzeko eta ongari organikoak sortzeko proiektuak sustatzea.
- Labore proteinadunak eta bazka-ekoizpena sustatzea gure ustiategietan.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Nekazaritzako ingurumen-arloko laguntzak labore estentsiboak dibertsifikatzeko.
- II. GEPEan proposatutako laguntza-programa eta -neurri berriak.
- Ekoizpen ekologikorako trantsiziorako programa.
- Animalien ongizatearen Welfair ziurtagiria lortzeko programa.
- Elikadura-industriako “IFS” ziurtagiria lortzeko programa.
- “Global Gap” ziurtagiria lortzeko programa.

5. Gizartea sensibilizatzea lehen sektorearen rol estrategikoari buruz, gizartean, ekonomian, ingurumenean, kultura-ondarea, lurraldearen orekan, eta abarrean egiten duen ekarpenari esker.

- Hainbat eragilek partekatutako komunikazio-plan integral bat garatzea, sensibilizazio eta kultura gastronomikoaren programak sustatu eta garatzea, elikadura-segurtasuna, identitate-kontuak indartzea, etab.
- Landa- eta itsasertz-munduak eta natura-inguruneak hiri-munduan egiten dituzten balio-ekarpenak hedatzea, eta tokiko produktuen entzutea eta kontsumoaren alde egitea, NIREA ekimenaren esparruan.
- Elikadura-ekoizpen eta -kontsumo ekologikoari buruzko informazio- eta dibulgazio-kanpainak sustatzea.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Komunikazio-plana.

6. Emakumearen irudia indartzea sektorean. Emakume Nekazarien Estatutuaren esparruan aurrera egitea.

- Sentsibilizazio-kanpainak.
- Emakumeen titulartasuna lehenestea laguntzak eta dirulaguntzak arautzen dituzten arauetan.
- Emakumeen ekintzailtza sustatzea programa eta ekintza espezifikoaren bidez.
- Emakumeak enpresen eta landa- eta itsasertz-ingurunearen erabaki- eta partaidetza-organoetan modu eraginkorrean sar daitezten sustatzea, eta parte-hartze horren garrantziari buruzko sentsibilizazio-kanpainak egitea.
- Emakumeek landa- eta itsasertz-ingurunean duten egoerari buruzko ezagutza hobetu eta eguneratzea.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Komunikazio-plana.
- Emakumeen ekintzailtza-programa landa- eta itsasertz-ingurunean.
- Laguntza-deialdiak.

5.2. ENPRESEI LAGUNTZEA NEGOZIOAK SORTZEN.

Ardatz honetan hainbat laguntza-programa, finantza-tresna eta jarduketa-ildo jasotzen dira, eta haien helburua da jarduera ekonomikoa eta ekoizpen-aktibo eta aktibo teknologiko berrietako inbertsioak sustatzea, baita negozio-idea berriak garatzeko laguntza emate ere, hazteko gaitasunarekin, enpresako barneko ekintzailtzari eta ekintzaile gazteei lagunduz.

1. Behar eta etapa bakoitzera egokitutako programa, zerbitzu eta laguntza-ildoak eskaintzea.

- Zailtasunak dituzten enpresei bana-banako laguntza eskaintzea.
- Ekoizpen-inbertsioa sustatzea LEHIATU programaren bidez, enpresa-lehiakortasunaren alde egiteko teknologia berri efizienteagoak gehituz, elikadura-produktuen eraldaketa eta merkaturatzea hobetzeko.
- Onekin programa sustatzea, ekintzailtza-ekimenen arreta integral eta pertsonalizatuaren, digitalizazioaren eta berrikuntzaren zerbitzua.
- Enpresei laguntzeko diziplina anitzeko talde bat sortzea: eskuragarri dauden tresnen mapari buruzko aholkularitza-binuak sortzea.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Lehiatu Berria.
- MAE inbertsioa mahastizaintza- eta barazkigintza-sektorean.
- Mahastizaintza- eta ardogintza-sektoreko inbertsiorako laguntzak minimis araudiarekin bat.
- FEMP esparruko laguntzak eraldaketa eta merkaturatzerako.
- Berriker Berria.
- ONekin programa (bonuak)

2. Enpresei laguntzeko finantzaketa-tresnak sustatzea.

- Egungo finantza-tresnak indartzea eta negozio-behar eta -tipologia desberdinetara egokitutako finantza-tresna berriak sustatzea, besteak beste finantza-tresna zirkulatzaila bat sortzea, finantza-tresna bat sustatzea LGENFaren arloan, Sendotu eta Hazilur indartzea, etab.
- Euskadiko inbertsio-funts probatuak sortzea sustatzea, eta finantzaketa-errondetarako “inbertsioen poltsa” sortzea, sektorean jarduera ekonomiko berria eta negozioak garatzeko.
- Hazteko potentziala duten oinarri teknologikoko enpresa berriei laguntzea, HAZILUR programaren bidez (mailegu parte-hartzaileak eta kapitaleko parte-hartzeak), inbertsio-funts pribatuekin lankidetzan.
- Onekin Finantzarioa programa sortzea, finantza-egoera zailean dauden enpresentzat, kanpoko aholkularitza-zerbitzuak kontratatuzko, enpresen finantza-egoeraren diagnostikoa egiteko eta enpresaren bideragarritasuna hobetzeko ekintza-plan bat prestatzeko.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Sendotu programa.
- NEKAFIN. Berme-formako finantza-laguntzak ardoa, sagardoa eta garagardo artisaua prestatzen duen sektorearentzat.
- ETEak eta autonomoak finantzatzeko programak, enpresei likidezia emateko.
- Sendotu programa: zirkulatzaila-erentzako ildo bat ahalbidetzea.
- ONekin Finantzarioa programa.

3. Euskadi kokatzea ekintzaitzarako eta barne-ekintzaitza sustatzeko lurralde erakargarri gisa.

- EIT Food programa eta Seedbed Incubator finkatzea.
- EIT Food Accelerator Network (FAN) finkatzea.
- BIND 4.0 Food Tech programa finkatzea.
- Culinary Action! azelerazio-programa indartzea.
- OMT (Global Gastronomy Tourism Startup Competition) deialdia mantentzea.
- Bikaintasun gastronomiko proiektuak finkatu eta hazteko plan bat garatzea.
- ONekin! laguntza-programa indartzea.
- Ekintzaileei zuzendutako finantzaketa-aukerak indartzea (Sendotu, Hazilur, funts pribatuak, IF zirkulatzaila, etab.).
- Ekintzaitza eta barneko ekintzaitza sustatzea, bereziki digitalizazioarekin eta trantsizio ekologikoarekin lotutako enplegu-gune berriak.

- Euskadin azeleragailu eta inkubagailuetan parte hartzen duten enpresen instalazio eraginkorra lortzea.
- Food Invest In programa sustatzea ONekin programaren barruan.
- Arreta eta esku-hartzeko zerbitzu pertsonalizatuen garapena indartzea.
- Enpresako ezarpen-gidak prestatzea, enpresa bat sortzeko beharrezko eduki eta kontuak jasoko dituztenak.
- *Startup* pak sustatu eta ikusarazteko ekintzak.
- Erakunde arteko lankidetzak indartzea enpresa-proiektuak abian jartzeko, beharrezko administrazio-izapideekin, kokalekuen bilaketarekin, araudien eskakizunekin, laguntza teknologikoarekin, finantza-, lege- eta zerga-laguntzarekin, eta abarrekin lotuta.
- "Basque Food Innovation Hub" delakoa sustatzea, elikaduraren eta zuraren balio-katearen zerbitzura jartzeko berrikuntza eta digitalizazioko erronkei aurre egiteko zerbitzu eta aktiboak, ekintzailtzarekin lotuta, Basque Digital Innovation Hub-ekin koordinatuta.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- ONekin! programa, Food Invest In programa sustatuz.
- EIT Food programa.
- Culinary Action! programa.
- Gastrobikain programa.
- Nekazaritza-sektorerara eta nekazaritzako elikadurako enpresetara hurbiltzeko bekak.
- BIND 4.0 Food Tech programa (SPRI).
- Ekintzaileei zuzendutako hainbat finantzaketa-programa (Sendotu, Hazilur, funts pribatuak, IF zirkulatzaila, etab.).
- Aurrera programa (SPRI).
- Basque Fondo programa (SPRI).
- Gauzatu Industria programa (SPRI).
- Ekintzaile Industria programa (SPRI).
- ONekin Saiatu programa (ekintzailtzarako laguntza).
- Sendotu, Lehiatu eta Hazilur:
 - Prestigio-azeleragailuetatik datozen *startup* eta enpresei zuzendutako ildoak gaitzea.
 - Zirkulatzaila-ildo bat gaitzea.
- Prestigio-azeleragailuetatik datozen *startup* eta enpresei zuzendutako gerora itzuli beharreko aurrerakinen programa bat artikulatzea.
- Pertsona edo enpresa ekintzaileentzako laguntzak, proiektuak garatu eta abian jartzeko.

5.3. TOKIKO ETA ESTATUKO MERKATUAK NAZIOARTEKOTU ETA GARATzea.

Eusko Jaurlaritzak historikoki Euskadiko elikadura-enpresak babestu ditu nazioartekotzeko eta merkatu berrietara sartzeko estrategian. Plan honekin horiek indartzen jarraitu nahi dute, eta jauzi kualitatibo bat eman nahi da kantitatean eta kalitatean, erronka berriei eta geroz eta indartsuagoa eta handiagoa den nazioarteko lehiari aurre egiteko. Egungoa bezalako testuinguru batean, beharrezkoa da laguntza-esparru pertsonalizatu bat ardaztu eta garatzea, laguntza-ekintzak segmentatuz eta nazioarteko azoketako parte-hartzea bezalako tresna tradizionalak alderantzizko misioekin eta nazioarteko bezeroekiko harremanetarako modu

berriekin batuz, ez soilik merkatu berriak irabazteko, baizik eta Euskadira gastronomiaren sektoreko bezero berriak erakartzeko.

Gastronomia eta elikadura entzutea, kalitatea eta berrikuntza ematen diote Basque Country markari, eta, horietan oinarrituta, nazioarteko sustapen-plan bat eraikitzen jarraitu nahi da, baita hazteko potentzial garrantzitsua duten merkatuak garatzen ere, hala nola estatukoa eta tokikoa.

1. Elikadura-gastronomia-turismoa triangeluaren nazioartekotzea sustatzea.

- Basque Culinary World Prize sustatzea.
- Erreferentziako preskriptoreei laguntzea Euskadiko gastronomia eta elikadura sustatzen, turismo gastronomikoaren aukera-esparru gisa.
- Enpresei nazioarteko prestigio-sarrietan aurkezten laguntzeko programa.
- Enbaxada gastronomikoen proiektua (establezimendu gastronomikoak eta merkataritza-dendak) Basque Country markarekin.
- Gastronomia eta elikadura sartzeari Euskadiren nazioarteko sustapen-ekintzetan, Basquetour-ekin.
- REGAL sustatzea:
 1. eskualde eta sektoreko eragile berriak gehitzea.
 2. Ekintzak zehaztea hainbat arlotan (berrikuntza, digitalizazioa, etab.).

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Basque Culinary World Prize programa.
- Caprice proiektua.

2. Enpresen nazioartekotzea sustatzea.

- Nazioartekotze-planak sustatzea.
- Nazioartekotzera eta merkatu berrien irekierara bideratutako laguntza indartzea (misio zuzenak, alderantzizkoak, etab.).
- Enpresa eta partzuergo esportatzaileen arteko lankidetzak sustatzea, efizienteagoak izateko eta eragin sinergikoak lortzeko nazioarteko merkatuen garapenean. Esportazio-partzuergoen sorrera sustatzea.
- “Ardoa Basque Wine Office” sustatzea.
- Enpresen zerbitzurako adimen lehiakorraren gaitasunak garatzea: produktu eta zerbitzuekin lotutako eskaintza garatzea, ezagutzaren sektorerako transferentzia sustatzeko.
- Sektorea Global Lehian programan sartzeari.
- Nazioartekotze-jarduerak finantzatzeko finantzaketa pertsonalizatua bilatzeko ekintza espezifikoak artikulatzea.
- Programak edo antzekoak aktibatzea talentua gehitzeko marketinean eta nazioarteko merkataritzan esperientzia duten enpresetan.
- Alderantzizko misioen programa indartzea.
- Euskadiko elikadura-arloko enpresak nazioartekotzeko ekintza-plan bat sustatzea, besteak beste honako hauek aurreikusiko dituenak: kanpoko sare bat ezartzea, aldebiko akordioak finkatzea, misio zuzenak eta alderantzizkoak, atzerriko merkatuetan espezializatutako profesionalen kopurua indartzea, nazioartekotzeari finantza-babesa ematea, digitalizazioa, esportazio-partzuergoak aktibatzea, etab. Plan horretan hainbat eragilek hartu beharko lukete parte: Sailburuordetza, Klusterra, merkataritza-ganberak, Hazi, etab.
- Nazioarteko eragileekiko topaketak bilatzeko “espazio” bat sortzea.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Lehiatu sustapena.
- OCM sustapena.
- Prestatu programa.
- Lehiatu Ardoa sustapena.
- Elikadura-industria sustatzeko plana. Azoketan parte hartzea (urteko deialdiak).
- Europako programetan parte hartzea (Caprice eta antzekoak).
- Zabaldu programa (SPRI).
- Sakondu programa (SPRI).
- Enpresak nazioartekotzeko finantza-tresna bat sortzea.
- Marketinean eta nazioarteko merkataritzan esperientzia duten enpresetara talentua erakartzeko laguntza-programa bat sortzea.

3. Tokiko eta kalitateko produktu jasagarriak sustatzea.

- Hainbat ekimen eta jarduketa sustatzea jatorri- eta kalitate-marken esparruan, Eusko Label, etab.
- Tokiko produktuaren hornikuntza-gaitasunari buruzko taula eguneratzea, Kontratazio Publikoaren Mahaian aurkezteko.
- Tokiko produktua sustatzeko azoka eta ekitaldiak babestea (Eusko Label liga, Fan Zone, Zinemaldia, Biokultura...).
- Tokiko gastronomiaren eta ekoizleen arteko lankidetzaren babesa mantentzea.
- Tokiko produktuek jasangarritasunari begira dituzten abantailei buruzko azterlan sozioekonomikoak sustatzen jarraitzea.
- Ardoa-Basque Wine Office sustatzeko plana.
- Gertuko salmentaren Dekretua argitaratzea.
- Eskola-jantokietan eta antzekoetan tokiko produktuak sartu eta kontratatzeke klausula berriak ebaluatu eta zehaztea.
- Kalitateko produktuen kanak anitzeko estrategia bat garatzen laguntzea.
- Produktua garatzea ziurtagiri bikoitzarekin: kalitate desberdindua eta ekologikoa.
- Gizarteari azaltzea tokiko produktua ingurumenari begira duten eragin positiboa, prestakuntzaren eta informazioaren bidez, adibidez, “ingurumen-aztarna” gisako kontzeptuen bidez, pertsonak uler dezaten euren ekintzen eragina eta horren harira jokabidea alda dezaten.
- Formula berritzaileak ezartzea, elikagaien ekoizpenaren kostua (ekonomia, gizarte eta ingurumenarena) ezagutzeko eskaerari erantzuteko, eta hori gizarteari azaltzea sentsibilizazio-programen bidez.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Nirea! programa.
- Lehiatu sustapena.
- Elikadura-industria sustatzeko plana. Azoketan parte hartzea (urteko deialdiak).
- OCM sustapena.
- Lehiatu Ardoa sustapena.
- Mugagabe Ardoa.
- Basque Wine sustatzea (barne-merkatua sustatzea).
- Kalitate-erregimenei laguntzea (informazioa eta barne-merkatuko sustapena).
- Kalitate-erregimenei laguntzea (lehen aldiz parte hartzea kalitate-erregimenean).
- Barne-merkatuko sustapenari laguntzea (Basque Wine sustapen-programa).
- Basque Label Okindegiak (markaren garapenean parte hartzen duten establezimendu tradizionalen laguntzea).
- Basque Label Arraindegiak (markaren garapenean parte hartzen duten establezimendu tradizionalen laguntzea).
- Euskolabellen ingurumen-aztarna ezartzeko programa.

4. Euskadiko gastronomia- eta elikadura-sistema sustatzea, Basque Country markan oinarrituta.

- Nazioarteko preskriptoreak Euskadira erakarri eta fidelizatzea (kazetari eta kritikari gastronomikoak, *bloggerak*...), mundu-mailako sustatzaileak izan daitezten.
- Basque Culinary World Prize mantendu eta sustatzea.
- Eusko Jaurlaritzaren Kanpo harrememanekin Basque Country markaren sustapen- eta komunikazio-plan bat koordinatzea, gastronomian eta elikaduran oinarrituta.
- Euskadiko berrikuntza-eragileen nazioarteko presentzia ahalbidetzea foro garrantzitsuetan, Euskadiko gastronomia eta elikaduraren ezaugarriak dibulgatzeko.
- Euskadin nazioarteko kongresu zientifikoak eta nazioarteko entzuteko ekitaldi gastronomikoak antolatzea ("Food 4 Future").

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Komunikazio-plana.

5. Kanal-aniztasuna.

- Arlo horretako digitalizazioa sustatzea, sektore efiziente, adimentsu eta segurua lortzeko. Enpresa txiki eta ertainetan bezeroarekiko eta kontsumitzailearekiko salmenta-, zerbitzu- eta komunikazio-prozesu guztiak digitalizatzea eta kanal-aniztasunaren garapenaren bilakaera ahalbidetuko duten proiektuak garatzea.
- Balio-kateko kate-mailak lotuko dituzten proiektu pilotuak garatzea ahalbidetzea, besteak beste HORECA sektorearen eta haren bezeroen artean edo banaketaren eta tokiko produktuen artean.
- Kanal-aniztasunari buruzko sentsibilizazioa.
- Zeharkako lankidetzaren proiektuak sustatzea, kalitate desberdinduko marken babestutako produktuak azpimarratuz.

- Honako hauetan oinarritutako berrikuntzak sustatzea:
 - soluzioak eta zerbitzuak, produktuen aurretik, bezeroen profil ezberdinak aintzat hartuta komenientzia gisa.
 - 24 orduko kultura, egungo produktu eta zerbitzuak egokituz eta bezeroen ordutegi ezberdinetarako soluzio berriak eskainiz.
- Elikagaien ezaugarriei buruzko komunikazioa hobetzea, baita enpresen produktu eta zerbitzuen segurtasuna eta higiena ere, elikakate seguru eta osoan konfiantza sortzeko.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Mugagabe Ardoa.
- Next Generation programa.
- Online salmentari buruzko programa.
- “On Egin” programa.
- Onekin programa (bonuak).
- Digitalizazio-programa.
- Lankidetzeta-neurria.
- Komunikazio-plana.

5.4. TEKNOLOGIA ETA EZAGUTZA BALIO ERANTSIKO NEGOZIOEN ZERBITZURA.

Krisi-urteetan zehar, enpresek hainbat neurri ezarri dituzte efizientzia hobetzeko eta kostuak murrizteko. Nahiz eta oraindik badagoen marjina norabide horretan aurrera egiten jarraitzeko, etorkizuneko erronka izango da balio erantsia sortzea, eta, horretarako, funtsezkoa da teknologiak eta ezagutzak garatu eta txertatzea Euskadiko gastronomia- eta elikadura-enpresetan. Adierazi den moduan, sektore honetan hazteko aukera handia dago, baina inguruko aldatetara egokitu behar da, azkar eta etengabe, lehiakide globalekin, lehengaietan geroz eta presioa handiagoarekin, banaketa-prezioaren gerrarekin eta markekiko geroz eta prestazioetan geroz eta zorrotzagoak diren eta markekiko geroz eta fideltasun txikiagoa duten kontsumitzaileekin. Agertoki horretan, gakoa arlo guztietan berritzea da. Produktuaren berrikuntza bat gehiago da, eta ez da ezinbestekoa merkataritza-arrakasta edukitzeko eta enpresa eta ustategien jasagarritasuna bermatzeko.

1. **Enpresa ireki eta konektatuak, soluzio hobek eskaintzeko eta kontsumitzaileen beharrei aurrea hartzeko.**

- SFC 4.0 Digitalizazio Estrategiaren Ekintza Planean aurreikusitako ekintzak garatzea.
- Elikadura-tendentziei buruzko azterlanak egitea retailen eta HORECA kanalean, ondoren merkatu-aldaketen etengabeko behatoki gisa erabiltzeko.
- Balio-katean proiektu frogagarriak sustatzea, zeharkakoak ekoizleen, eraldaketaren, banatzaileen eta HORECAren artean, ETE-etan arrakala digitalari aurre egiteko.
- Neuromarketinari eta jokabideei buruzko azterlanak sustatzea, segmentu bakoitzera egokitutako zerbitzuak garatzeko.
- Ekoizpen-sektorean IKTak sustatzearekin lotutako proiektuak bultzatzea.
- Digitalizazio Estrategiaren Ekintza Plana sustatzea.
- Digitalizazioaren sentsibilizazioa eta gaikuntza.
- Digitalizazioko aholkularitza-bonuak sortzea.
- Enpresen hobekuntza lehiakorra sustatzea, euren digitalizazioa sustatuz, eta SFC gobernantza-eredua garatzea, prestakuntza-beharrak jorratzeko, digitalizazioaren ezarpena sustatzeko, eta abarrerako Europako funtsak aintzat hartuta.
- Lehen sektorean eta elikadura-industrian sentsibilizazio- eta gaikuntza-programak sustatzea, arrakala digitalari aurre egiteko.

- Elikadura eta zuraren balio-katean gaikuntza-, prestakuntza- eta birziklapen-neurriak indartzea, aro digital berrira orientatuta.
- Enpresen negozio-kate osoan datuak sortu eta kudeatzeko tresnen garapena indartzea, erabakiak errazago hartzeko eta funtsezko eragileak konektatzeko, ekoizletik amaierako bezerora.
- SFC 4.0 ekosistema sortu eta dinamizatzea: eragile publiko eta pribatuen arteko lankidetzeta, soluzio digitalen katalogoa, "SFC" marka aktibatzea, etab.
- 4.0 iraultza teknologiko berrira egokitutako makineriaren Renove Plana sustatzea.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Alfabetizazio digitalaren programa nekazaritza-ustiategietan.
- Arrantza- eta elikadura-produktuak eraldatu eta merkaturatzeko industriako enpresei zuzendutako elikadurako digitalizazio-programa.
- ONekin Digitala! programa.

2. Ekoizpen-sistema berri eta jasangarri, automatizatu, efiziente eta seguruagoak, lehiakortasuna irabazteko.

- I+G babestea ekoizpen-sistema seguruagoak garatzeko, antibiotikorik, pestizidarik eta pertsonen osasunean eragiten duten beste kutsatzaile kimiko edo biologikorik gabe.
- ETE-ei laguntzea euren I+G inbertsio-programetan.
- Teknologia, ekipamendu berriak, prozesuak eta elikagaiak kontserbatzeko sistemak txertatzea, batez besteko merkataritza-bitzeta luzatzeko. Presio handiko fabrika sustatzea.
- Ekoizpen- eta merkaturatze-prozesuen efizientzia hobetzea, kostuak murrizteko, trazabilitatea egiteko eta kontsumitzaileei informazioa emateko aukera emango duten teknologia berriak txertatuta. Elikagaien jasangarritasuna ebaluatzeko eta komunikatzeko sistema homogeneo berriak ezartzea balio-katean.
- Elikagaien xahuketa murriztea sentsibilizazio-kanpainen, HORECA kanalerako aurrezpen- eta ekoefizientzia-kanalen eta elikakateko soluzio eta jardunbide egokien prestakuntzaren bidez.
- Elikagaien xahuketa: diagnostikoa (amaiera), ekintza-plana garatzea eta sentsibilizazio-kanpaina.
- Enviromental Product sistema aplikatu eta ezartzeko aukera aztertzea kalitate-bereizgarriak dituzten produktuetan, produktu prestatu eta eraldatuetan eta kolektibitateetan.
- Merkaturatze-kanalak hornitzen dituzten enpresen eta HORECAren arteko lankidetzeta sustatzea.
- Proiektuak garatzea ekoizpen-sektoreko labore eta teknologien egokitzapenaren arloan, klima-aldaketaren ondorioak mugatzeko nekazaritzan eta horren eragina arintzeko nekazaritza-praktikak sustatzeko.
- ELIKAREkin batera Elikagaien Segurtasunaren Arloko Ikerketa Koordinatzeko Plana hedatzea. Plan hori arlo horretako I+G+b proiektuak babesteko diseinatu da.
- Berrikuntza gehitzea Lehiatu programan baloratu beharreko irizpide gisa.
- Elikagaien Segurtasunaren Arloko Ikerketa Koordinatzeko Plan berria prestatu eta garatzea.
- Ingurumen-aztarna ebaluatzeko tresna zabaltzea, pertsonen ekintzek duten eraginari buruzko prestakuntza eta informazioa ematea eta pertsonen portaeran eragitea.
- Enpresetan honako hauek azpimarratuko duten jarduketak sustatzea: lehengaien erabileraren efizientzia, biohondakinen errealizazioa, ontziak, hondakinen murrizketa, lehengaiak hornitzeko zirkuitu laburren garapena, merkaturatzea eta logistika.
- Eskalako teknologia pilotu berriak garatzea, argi-pultsutan, mw bidezko

lehortze-teknologietan, eta abarretan oinarrituta.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Lankidetzarako laguntzak.
- Lehiatu Berria.
- OCM mahastizaintza- eta ardogintza-sektoreko inbertsioa.
- Mahastizaintza- eta ardogintza-sektoreko inbertsiorako laguntzak minimis araudiarekin bat.
- I+G+b laguntza.
- Prozesu-berrikuntzetarako laguntzak.
- Sendotu programa.
- FEMP esparruko laguntzak ikerketarako, garapenerako eta transferentzia teknologikorako.
- FEMP ingurumen-laguntza.
- Sustapen ekologikoko programa produktu eta formatu ekologiko berriak garatu, eraldatu eta sortzeko, eta *packaging* eta etiketatzea egokitzeko.
- Arrantza- eta elikadura-produktuak eraldatu eta merkaturatzeko industriako enpresei zuzendutako digitalizazio-programa.

3. Elikagai osasuntsuak eta komenentziakoak, pertsoneri balio erantsi handiagoa emateko.

- I+G sustatzea ZTBESko eragileekin eta enpresekin lankidetzan, Eusko Jaurlaritzaren RIS3 Espezializazio Adimenduneko Planaren lehentasunekin bat: elikadura eta osasuna, pertsoneri prebentzio-soluzioak eskaintzeko ebidentziak sortzeko eta dieta pertsonalizaturantz aurrera egiteko.
- Pertsonen dieta hobetzea ahalbidetuko duten IFKak, KIUB teknologia eta elikadura-teknologia integratzen dituzten lankidetzaproiektuak sustatzea.
- Soluzio osasuntsuen garapena eta produktu berriak babestea, arreta berezia jarriz haurren obesitatearen prebentzioan, adinekoen beharren arretan eta kronikotasuna duten pertsonengan (gluzemia-indizea, minbizia...).
- Biztanleria-segmentu desberdinen komenentzia-soluzioak eskaintzen dituzten proiektu berritzaileak garatzea.
- Aldaera eta osagai berri eta osasuntsuagoak garatzeko I+G+b proiektuak sustatzea.
- Berriker I+G programa berria.
- Abian dauden proiektuak amaitzea, emaitzak hedatzea eta enpresetan soluzioak ezartzea.
- Euren produktu eta zerbitzuetan segurtasun- eta higiene-ezaugarri bikainak gehituko dituzten proiektuen garapena sustatzea.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Nekazaritzaren, basogintzaren eta arrantzako produktuen sektoreetako I+G+b laguntza.
- Lankidetzarako laguntzak.
- Prozesu-berrikuntzetarako laguntza.
- FEMP laguntzak ikerketan, garapenean eta transferentzia teknologikoan.
- Berriker Berria I+G programa.

5.5. KULTURA ETA GIZA KAPITALA.

Etorkizunean, talentuaren lehia funtsezkoa izango da lehiakorrak izateko. Enpresen profil profesionalak azkar eta malgutasunez egokitu behar dira merkatuaren etengabeko aldaketetara; beraz, eskaintza enpresen lan-eskarira egokitu behar da, gure enpresen lehiakortasuna eta lanpostuen kalitatea indartzeko.

Erronka horri erantzuteko tresnak Hezkuntza eta Enplegu Sailen esku daude nagusiki, baina Gastronomia eta Elikaduraren Planak ezin ditu alde batera utzi erronka horiek, sektorearen lehiakortasunean duten eragin handiagatik. Hala ere, honako jarduketa-ildo hauek ezartzen dira:

1. Pertsonak sensibilizatu eta prestatzea sektorea ezagutzeko behar berrietan eta elikadura osasuntsuaren garrantzian.

- Gastronomia eta elikadura osasuntsua maila guztietako prestakuntza- eta hezkuntza-programetan sartu dadin sustatzea.
- Osasun Sailarekiko lankidetzari eustea Elikadura Osasuntsuaren Programan, herritarrak eta kate osoa sensibilizatzeko prebentzio-kulturak pertsonen bizi-kalitatean duen eraginari buruz.
- Lanbide-heziketako prestakuntza-programen koordinazioa sustatzea sektoreko beharrei erantzuteko.
- Maila handiko gastronomia-profesionalen prestakuntza babestea.
- Prestakuntza duala sustatzen jarraitzea Euskadiko balio-kateko enpresetan: praktikak, gradu-amaierako lanak, master-amaierako lanak, etab.
- Gastronomiako hezkuntzarako jarduketak proposatzea, lurraldearekin, LHko zentroekin eta nekazaritza-, ostalaritza- eta gastronomia-eskolekin lotuta.
- LHko zentroyen eta nekazaritza-, ostalaritza- eta gastronomia-eskolen eta unibertsitatearen arteko lankidetzaren sustatzen jarraitzea, sektorearen etorkizuneko beharretara egokitutako gaitasunak izango dituzten profesionalak lortzeko.
- Elikadura osasuntsuaren garrantziari buruzko informazioa hedatzeko kanalak indartzea.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Nirea! programa.
- Komunikazio-plana.

2. Talentua garatu, erakarri eta mantentzearen aldeko apustua egitea, etorkizuneko lehiakortasun-faktore gisa.

- Proiektu gastronomiko berrien sustapena eta ibilaldi aitortua duten ekimenen bikaintasuna babesten jarraitzea.
- Talentu ekintzailea kate osora erakartzeko programa eta ekintzak sustatzea, bereziki lehen sektorean.
- Hainbat programaren bidez teknologo eta ikertzaile gazteak enpresetan eta berrikuntza-eragileetan sar daitezen babestea.
- Ikertzaileak eta teknologoak enpresetan sartzeko programak sustatzea.
- ZTBESko langileak sektoreko enpresetara transferitzen laguntzea.
- Laneko beharren prospektiba-sistema bat abian jartzea Euskadiko Nekazari Elikagaien Kooperatiben Federazioarekin, IIAA Klusterrarekin, ostalaritza-elkartekin...
- Enprekin lan-merkatuan integratzeko eredu berriak sustatzea (prestakuntza duala), arreta lehen sektorean jarritz.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Prestakuntza-laguntza ikertzaile eta teknologoei.
- Nekazaritzaren, basogintzaren eta arrantzako produktuen sektoreetako I+G+b laguntza.
- FEMP laguntzak ikerketan, garapenean eta transferentzia teknologikoan.
- Gastrokoop programa.
- Prozesuetako berrikuntza-laguntzak.
- Lehen sektoreko ikertzaile eta teknologoen prestakuntza-bekak.
- Bikaintek programa.

3. Berrikuntza teknologikoaren eta ez teknologikoaren kultura sustatzea.

- ETE-ek garatutako berrikuntza-proiektuen arrakasta-kasuak hedatzea, eragina izan dutenak negozio edo prozesuetan. Berrikuntzaren aldeko kultura sortzea.
- RIS3 elikaduraren lehentasunezko ikerketa-ildoekin lotutako erronkak dibulgatu eta elkarrekin sortzeko eta erronka berriei buruzko jardunaldiak egitea.
- Teknologia- eta produktu-berrikuntzako jardunbide egokiak saritzeko sari eta aintzatespenak sustatzea, baita prozesuetako eta merkatuen garapeneko berrikuntza ez-teknologikoa ere.
- Nazioarteko arrakasta-kasuak aztertzea berrikuntzaren arloan, baldin eta Euskadin errepikatzeko potentzial handia badago.
- Berrikuntzak aurkezteko lan-talde eta -mintegiak sustatzea eta produktu berrietan, merkatuko tendentzietan eta teknologian prestatzea.
- Sareko enpresa eta eragileen berrikuntza-foto eta -blog bat sortzea.
- Berriker Berrian ildo bat gehitzea ETE-en diagnostiko teknologikoak eta berrikuntza-gaitasunarenak egiteko, lehentasuna emanez sektoreko zentro teknologikoen bidez egiteari.
- Elikadura eta zuraren balio-kateko enpresek HAZITEK programan parte hartzea sustatzea.
- Oinarri teknologikoko enpresa berritzaile berrien sorrera eta hazkuntza sustatzea, laguntza-programak bultzatuz, besteak beste Food Invest In programa, Onekin, elikadurako "Ekintzaile" berri bat sortzea, etab.
- Oinarri teknologikoko enpresa berritzaile berrien gaikuntza-ekintza espezializatuak sustatzea sektoreko kudeaketa eta teknologia gisako gaitetan.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Berriker Berria.
- Hazitek programa.
- Food Invest In programa.

4. Enpresen zuzendaritza-prestakuntza indartzea, bereziki enpresa txikienetan.

- Zuzendarien prestakuntza-ikastaroak programatzea nazioartekotzean eta balio-eskuratzean.
- Zuzendarientzako (AZTI) eta BLHrako (HAZI) ikastaroen programazio jarraitu bat ezartzea.
- Gastronomiako ikastaro eta master adituak eskaintzea (BCC).
- Zuzendarientzako prestakuntza-beharren diagnostikoa eguneratzea.
- Produktu eta merkatuak dibertsifikatzeko estrategia garatzea.
- Gastronomia eta elikadurako enpresen parte-hartzea eta aintzatespena lortzea Eusko Jaurlaritzaren kudeaketa aurreratuko programetan.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Innobideak programa (Kudeabide, Prestakuntza, Lehiabide, Pertsonak) (SPRI)
- ONekin Berrikuntza programa (berrikuntzarako laguntza).
- Innobideak programa sustatzea elikadura eta zuraren balio-katerako (Hazi/Klusterra).
- Produktu eta prozesuekin eta negozio- edo antolakuntza-eredu berriekin lotutako berrikuntza-programa bat gaitzea.
- Merkaturatze eta kudeaketako berrikuntza-programa bat gaitzea.
- Sektorera egokitutako kudeaketa aurreratuko programetan katea sartzeta.

5. Kultura gastronomikoa sustatzea.

- Kultura gastronomikoaren eta tokiko produktuen sentsibilizazio-programak sustatzea hezkuntza-maila guztietan: Lehen Hezkuntza, Bigarren Hezkuntza, batxilergoa, lanbide-heziketa eta unibertsitateak.
- Identitatea eraikitzen jarraitzea lurraldearen, kulturaren eta paisaiaren errebalorizazioaren bidez, elikadura eta gastronomia erabiliz.
- Kultura gastronomikoaren transferentzia sustatzen jarraitzea, benetakotasuna eta balioak galtzea ekiditeko.
- Helburu hori lortzeko lankidetzan aritzea elkarte gastronomikoekin, ikastolekin eta eskolekin, eta elikadura osasuntsu eta jasangarriari buruz sentsibilizatzea.
- Euskadiko gastronomia eta tokiko produktua sustatzeko programa bat diseinatu eta garatzea elkarte gastronomikoetan.
- Gastronomia eta elikadurako ondare material eta immaterialaren wiki-inbentario bat egitea.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Gastrokoop lankidetzeta-programak.
- Culinary Camp!
- Sukaldean Sortzaile.
- Nirea! programa.
- Komunikazio-plana.

5.6. PROIEKTU ESTRATEGIKO ETA ERALDATZAILEAK.

Aurreko ataletan deskribatutako neurrien ezarpena eta enpresen laguntza sektoreko proiektu estrategiko eta eraldatzaileen garapenarekin osatu daiteke, dibertsifikaziorako, negozio-aukera berriak sortzeko edo balio-kate osoari laguntzeko azpiegitura teknologikoak sortzeko erreferentzia gisa. Proiektu horiek jauzi kualitatiboak ekarri behar dute sektorean, eta gai izan behar dira kalitateko enplegua sortzeko. Ekimen eta inbertsio pribatuek gidatu behar dituzte proiektu horiek, eta beharrezkoa denean laguntza publikoa izango dute.

1. “The Global Food Ecosystem” ekimen publiko-pribatua sustatzea, lidergo publikotik sektorea eraldatzeko proiektu pribatuak sustatu eta ahalbidetzeko eta egungo eragileen berrikuntza, ekintzailatza, digitalizazio eta lanbide-heziketako gaitasunak eraikitzeko.

- Proiektu eragile estrategiko eta berritzaileak sustatzea AGRO_tech, FOOD_tech eta CULINARY_tech jarduketara esparruetan, besteak beste hauek: senior-elikadurarako soluzio eta produktu osasuntsu berriak, proteinak lortzeko prozesu teknologiko jasangarri berriak, biofidegiak, Arabako Errioxako ekonomia zirkularraren proiektua azpiproduktu guztiak eta ardo-mordoak aprobetxatzeko, etab.

- Eraldaketa-palankak sustatzea (digitala, ekintzailletza, nazioartekotzea) balio-katearen zeharkako integrazioa hobetzeko eta proiektu eragile estrategikoen garapena babesteko: Hezkuntza Plataforma Digital berria, plataforma gastronomikoak, berrikuntza irekiaren plataforma, Merkatuko Tendentzien, Berrikuntzen eta Prezioen Eboluzioaren Behatokia, talentua erakartzeko plataforma, azelerazio-programak arlo gastronomikoan, Balio Katearen Digitalizazio Plataforma berria, inkubaziorako eta lankidetzako ekintzailletza aurreraturako plataforma, etab.
- Elikadura-arloan inbertsioak eta talentua erakartzea sustatzea.
- Nazioarteko aliantzen plan bat sustatzea, enpresen lankidetzak, berrikuntza-gaitasunak, ekintzailletza eta gaikuntza eta lankidetzak instituzionalak sustatzeko.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- “Food Global Ecosystem” programa.
- Next Generation programa.

2. Gaitasun eraldatzailea duten proiektuen garapena sustatzea eta sektorerako inbertsioa erakartzea.

- “Food for Future” nazioarteko ekitaldia mantendu eta sustatzea, elikaduraren arloko mundu-mailako erakusleho gisa.
- Enpresei laguntza enpresa-kontzentrazioko proiektuetan, tamaina handiko enpresa-proiektuak egin ahal izateko beharrezko masa kritikoa handitze aldera.
- Atzerriko inbertsioak erakartzea, elikadura eta gastronomiaren katean ekoizpen-proiektuak ezartzeko.
- Funtz pribatuak sustatzen jarraitzea eta Hazilur indartzea.
- Euskadin nazioarteko dimentsioa duten elikadura-talde enpresetako I+G unitateak ezar daitezkeen bultzatzea.
- Ekintzailletza-jarduerarekin, izapidetze telematikoaren sustapenarekin, prozesuen sinplifikazio eta malgutzarekin, eta abarrekin lotutako administrazio-prozesuak arintzea.
- Enpresako ezarpen-gidak prestatzea, enpresa bat sortzeko beharrezko eduki eta kontuak jasoko dituztenak (enpresa-plana, forma juridikoa, abian jartzeko izapideak, Gizarte Segurantzak, kontratazioa, araudi espezifikoa, zergak, etab.).

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Food For Future.
- ONekin programa.
- Hainbat finantzaketa-tresna (publikoak eta pribatuak).

3. Proiektu eragile kolaboratzaileak sortzea.

- Proiektu estrategikoen garapena sustatzea RIS3 Espezializazio Adimenduneko Planaren lehenetsitako arloetan, elikadura osasuntsuaren eta elikagaiak ekoizteko sistema berri seguru eta jasagarrien arloan.
- Tamaina bertikal (balio-kateko hainbat eragileren parte-hartzea) eta horizontal (RIS3-ren beste arlo batzuekin partekatutako jarduketak-esparrua) handiko bikaintasun zientifiko-teknologikoko I+G+b proiektuak sortu eta garatzea sustatzea, enpresa- eta gizarte-eraginarekin.
- Lehen sektoreko zerbitzuen eskaintzarekin lotutako landa-turismoa sustatzea, lehen eraldaketako produktuekin eta enoturismoarekin. Erabilera turistikoko etxebizitzak landatzearen eredura egokitzeko programa *sustatzea*.
- Ekoizpen ekologikoa sustatzea kate osoa azpimarratutako ekintzekin.

- Bioekonomiako eta elikadura zirkularreko proiektu eragileak sustatzen jarraitzea.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Bioekonomia programa: proiektu pilotuak eta proiektu eraldatzaileak sustatzeko eta kanpoko proiektuak hauteman eta erakartzeko laguntzak.
- ON EKIN programa.

4. Inbertsio teknologikoak indartzea, sektorea bultzatzeko gaitasuna duten enpresekin lankidetzan.

- Sailen arteko lankidetzak ekintzailatza aktibatuz elikadura eta zuraren arloan, lotutako eragileekin (SPRI, BICak, BEZ, etab.).
- Egungo inkubagailu eta azeleragailuen babesa mantentzea (EIT Food FAN, Culinary Action!).
- EIT Food Basque-kiko lankidetzak sustatzea.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- ONekin! programa.
- EIT Food programa.
- Culinary Action! programa.
- BIND 4.0 Food Tech programa (SPRI).
- Hainbat finantzaketa-programa (Sendotu, Hazilur, funts pribatuak, IF zirkulatzailea, Nekafin, etab.).

5.7. LEHIAKORTASUNERAKO TESTUINGURUA.

GEPE Berriaren ardatz honetan sartzen dira sektorearen lehiakortasuna garatzeko beste funtsezko ekintza batzuk. Erakunde arteko lankidetzak publiko-pribatua ahalbidetu eta sustatzeko ekintzak dira, baita enpresa-lankidetzak errazteko, I+G mantendu eta sustatzeko RIS3 estrategiarekin bat eta landa-eremuen garapen jasangarrirako ere, balio-kate osoan lehiakortasuna zeharka hobetzeko oinarri gisa.

1. “Gastronomy Open Ecosystem (GOe)” ekimena sustatzea, balio-kate osoan talentua, ezagutza, berrikuntza eta ekintzailatza sustatuko dituen ekosistema bat sortzeko, gastronomiaren bidez.

- Lehenetsutako hiru ardatzekin lotutako jarduketak sustatzea: “Jasangarritasuna”; “Osasuna eta bizitza”; “Jasangarritasuna eta zapoak”.
- Espazio eta sare bat ematea eragileek zerbitzuak eskaini eta garatu ahal izateko (prestakuntza-espazioa; *Lab / Factory + Coworking / Networking* + Ekitaldiak / *Showroom*; proiektuen bideragarritasun tekniko eta komertziala balioztatzea; finantzaketa, etab.).

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- GOe “Gastronomy Global Ecosystem”.
- Next Generation programa.

2. Erakunde arteko lankidetzak publiko-pribatua.

- Eusko Jaurlaritzaren beste sail eta sailburuordetza batzuekiko, foru-aldundiekiko, EUDELeKiko eta hiru hiriburuekiko koordinazioa eta lankidetzaren sustatzea, sinergiak ezartzeko eta planean jasotako ekintzetan aurrera egiteko.
- Berrikuntza eta Lankidetzarako Estrategia Bizia (BLEB) hedatzea Katiluren bitartez (Nekazaritza, Arrantza eta Elikagai Politikako Sailburuordetza, INNOBASQUE, HAZI, NEIKER, AZTI, ELIKA, BCC eta LEARTIKER), ekimen berritzaileak garatu ahal izateko.
- OSALANekin lankidetzaren aritzea segurtasun- eta osasun-planak eguneratzen.
- Eragile pribatuekiko lankidetzaren sustatzea, potentziala duten proiektu berritzaile eta teknologikoak babesteko (adibidez, Metxa, BerriUp, INIT, etab.).
- Laguntza-azpiegituren (lurzoruak, bulegoak, etab.) eta laguntza-ekosistemaren (eragileak, laborategiak, mintegiak, etab.) parke eskuragarriaren datu-basea eta erregistro kartografikoa egitea.
- Berrikuntza-ekosistema indartzea bitarteko berrikuntza-eragileen bidez.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Hainbat administrazio eta erakunde pribatuen programak.

3. Aliantza, kluster eta enpresa-elkarteei laguntzea masa kritikoa irabazten.

- Elikadura Klusterrarekin lankidetzaren aktiboan aritzea, balio-katearen eragile aglutinatzaile gisa, balioa sortzen duten estrategia eta lankidetzaren proiektuak ezartzen.
- Balioa sortzen duten lankidetzaren proiektuen garapena sustatzea, besteak beste erosketaren bateratua eta beste zerbitzu batzuk, posizio lehiakorra indartzen duen logistika eta enpresen emaitzetan eragitea.
- Elikaduraren balio-kateko kate-maila desberdinetako enpresen arteko aliantzak garatu eta sustatzea, proiektu berritzaileak garatzeko lankidetzaren emaitzen hobekuntzan eragiteko.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Hainbat administrazioetako programak (Kluster programa 2020, etab.).
- Lankidetzarako laguntzak.

4. ZTBESko sektore-eragileei laguntzea enpresa-transferentzia eta -lankidetzaren.

- Sektoreko eragile teknologikoei laguntzea I+G garatzeko RIS3-ren ikerketa-lehentasunetan.
- Sektoreko eragileen rola finkatzea balio-katearen garapenean, bikaintasun zientifikoari, merkatutarako orientazioari eta espezializazioari dagokienez.
- Programekin lankidetzaren aritzea nazioarteko erreferentziako ikertzaileak sartzeko sektoreko eragile teknologikoetan.
- Teknologiaren transferentzia sustatzea sektoreko eragile teknologikoetatik balio-kateko enpresetara, frogantza-proiektuak garatuz.
- Nazioarteko I+G proiektuetan parte hartzea sustatzea sektorerako transferi daitezkeen teknologiak garatu eta erakartzeko.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Prestakuntza-laguntza ikertzaile eta teknologoei.
- Nekazaritzaren, basogintzaren eta arrantzako produktuen sektoreetako I+G+b laguntza.

5. Ekimenak sustatzea landa- eta itsasertz-eremuetako gune ahulenetan.

- Landa-eremuetan banda zabaleko azpiegitura amaitzea, pertsonen eta enpresen digitalizazioa errazteko, biztanleria finkatzeko erakargarritasuna handituz eta negozio txikiak garatuz, landa-munduko gastronomia- eta elikadura-enpresen kanal digitalaren bidez.
- Basordas parke urtarra burutzea.
- Bermeorekin (atunaren hiriburua) eta Oriorekin (balearen hiriburua) lotutako proiektuak sustatzea.
- Euskadin enoturismo jasangarria garatzea.
- Emakumeen ekintzailtza ikusarazteko eta babesteko ekintzak sustatzea, aholkularitza- eta prestakuntza-ekintzen eta sarien bidez.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Leader programa.
- Erein Pribatuak programa.
- Erein Publikoak programa.
- Itsaspen programa.
- Arrantza-eremuak garatzeko laguntzak.
- Arrantza-jarduera paralizatzeko laguntzak.
- Nekazaritzako ingurumen-arloko laguntzak labore estentsiboak dibertsifikatzeko.
- FEMP: Dibertsifikazioa.
- Ingurumen-proiektuetarako laguntzak.
- Ekonomia zirkularreko berrikuntzarako laguntzak.
- ETE zirkularra programa.
- Next Generation programa.
- EAEko Eremu Ahulak Garatzeko Erakunde arteko Estrategia.

5.8. BIOEKONOMIA ETA ZURAREN BALIO-KATEA.

Azken ardatz honetan, Euskadiko Ekonomia Zirkular eta Bioekonomiaren Planarekin lerrokatuta, Euskadin baliabideen erabileran ekonomia efizienteago baterako trantsizioa sustatzera bideratutako hainbat ekintza jasotzen dira, ekoizpen- eta kontsumo-eredu berri batera orientatutako berrikuntzaren bidez eta herritarrek, enpresak eta administrazioa inplikaturako dituen lankidetzaren bidez, helburu komuna lortzeko xedearekin.

1. 2021-2024 Bioekonomiaren Plan Estrategikoa ezartzea.

- Enpresen negozio-eredu berrietarako trantsizioa sustatzea, bioekonomiarekin lerrokatuta.
- Bioekonomia-printzipioak integratzea Euskadiko unibertsitate-irakaskuntzan.
- Bioekonomiarekin lotutako enpresa berriak sustatzea eta "Innovation and Business Discovery Hub" programa garatzea *startup* berriak sortzeko.
- Balio erantsi handiagoko produktu eta soluzio berrien garapena sustatzea lehentasunezko arloetan (eraikuntza, *packaging* eta biomaterialak).

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Ekonomia Zirkular eta Bioekonomiaren Plana 2024.
- Hainbat administrazio eta erakunde pribaturen programak.
- Next Generation programa.

2. Zuraren balio-katea sustatzea, ekoizpenerako, eraldaketarako eta kontserbaziorako hobekuntzak sustatuz eta bioekonomiarako baliabide gisa dituen aukerak indartzuz (energia, eraikuntza, *packaging*...).

- Eskuragarri dauden baliabideak, azpiegiturak eta instalazioak prestatu eta/edo mapeatzea, eta bereziki biomasara bideratutakoak.
- Ekoiztako biomasa-baliabideak modu jasangarrian erabiltzea landa-eremuan aukera berriak sortzeko.
- Labore, produktu eta erabilera berrien aukerak aztertzea (eraikuntza, material berriak, biomasa, etab.).
- Laguntza-neurriak eta finantzaketa-tresnak basogintza-sektorerara egokitzea, eta, bereziki bioekonomiaren garapenera.
- Teknologia eta digitalizazioa gehitzea. Baso-kudeaketan aurrera egitea.
- Egungo proiektuen inbentarioak egitea eta merkatu-potentzial handienekoak aukeratzea, garapena indartzeko (ezagutza-mapa bat lortzea).
- Garapen teknologikoak eskalatzeko aukera ematen duten azpiegitura publiko-pribatuak sustatzea.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Doktoregai-beken programak eta antzekoak (egungo programak basogintza-arlora egokitzea, eta, zehazki, bioekonomiaren arlora).
- Onekin Digitala
- Arrantza- eta elikadura-produktuak eraldatu eta merkaturatzeko industriako enpresei zuzendutako digitalizazio-programa.

3. Ekintzailtza, barneko ekintzailtza eta enpresa-jarduera berrien sorrera sustatzea bioekonomia zirkularraren arloan, nekazaritza-, basogintza- eta arrantza-sektorean eta elikadura-eraldaketarekin eta elikagaien xahuketaren kudeaketarekin lotutako jardueretan ipiniz arreta.

- Bioekonomiaren arloko erronka berriei erantzun dieten prestakuntza-programak gehitzea.
- I+G+b sustatzea basogintza-bioekonomiaren arloan.
- Enpresa berrien ezarpena babestea nekazaritza- eta basogintza-bioekonomiaren arloan.
- Enpresetan nekazaritza- eta basogintza-bioekonomiarekin lotutako negozio-ildo berrien garapena sustatzea.
- Ekoizpen-prozesuak enpresetara egokitzea babestea, material berriztagarriak gehituz ekoizpen-prozesuetan, material berriztaezinak ordezkatzuz.
- Lankidetzatresnak, partzuergoak edo basogintzako inbertsio-sozietateak gaitzea.
- Laguntza-neurriak eta finantzaketa-tresnak egokitzea arlo horretara.
- Arlo horretako ezagutza dibulгатzea.

LAGUNTZA-NEURRIAK / PROGRAMAK:

- Basogintza-bioekonomiako berrikuntza-proiektuetarako laguntzak.
- Next Generation programa.
- Egungo finantza-tresnak bioekonomiaren arloko berezitasunetara egokitzea.
- I+G programetako eta antzekoetako ildoak egokitzea basogintza-arlora, eta, zehazki, bioekonomiaren arlora.
- Bioekonomia programa.

6. GEPE BERRIAREN EKARPENAK GARAPEN JASANGARRIRAKO HELBURUEI (GJH).

<p>NEKAZARITZA-, ARRANTZA- ETA BASOGINTZA-SEKTOREAREN ROLA INDARTZEA. BELAUNALDI-ERRELEBOA SUSTATZE LEHEN SEKTOREAN.</p>	
<p>ENPRESEI LAGUNTZE A NEGOZIOAK SORTZEN.</p>	
<p>TOKIKO ETA ESTATUKO MERKATUAK NAZIOARTEKOTU ETA GARATZE A.</p>	
<p>TEKNOLOGIA ETA EZAGUTZA BALIO ERANTSIKO NEGOZIOEN ZERBITZURA.</p>	
<p>KULTURA ETA GIZA KAPITALA.</p>	

<p>PROIEKTU ESTRATEGIKO ETA ERALDATZAILEAK.</p>	
<p>LEHIAKORTASUNERAKO TESTUINGURUA.</p>	
<p>BIOEKONOMIA ETA ZURAREN BALIO-KATEA.</p>	

7. GOBERNANTZA-EREDUA.

7.1. PLANAREN LIDERGOA.

2024ko Gastronomia eta Elikaduraren Plana Ekonomiaren Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Sailak sustatu eta zuzendu du, eta Nekazaritza, Arrantza eta Elikagai Politikako Sailburuordetzak kudeatu eta koordinatu du.

GEPE Berria Jaurritzaren ekintza guztiekin eta gastronomian eta elikaduran inplikaturako gainerako erakunde eta eragileekin lerrokatuko da. Horretarako, plana kudeatzeko organo hauek definitu ditu:

BATZO
 RDE
 ERREKT

ZUZENDARITZA-BATZORDEA

EUSKO JAURLARITZAREN SAILEN ARTEKO BATZORDEA

ERAKUNDE ARTEKO BATZORDEA: EUSKO JAURLARITZA, FORU-ALDUNDIAK ETA UDALAK

MAHAI TEMATIKOAK ETA SEKTORE ARTEKOAK

JARRAIPEN OPERATIBOA: BATZORDE ERREKTOREA

Organo hau Nekazaritza, Arrantza eta Elikagai Politikako Sailburuordetzak, HAZI Fundazioak, AZTIk, NEIKERek, Elikak eta Basque Culinary Centerrek (BCC) osatzen dute. Planaren koordinazio-organoa da maila operatiboan, eta hauek dira haren funtzioak:

- Plana zehaztu eta adostea.
- Planean aurreikusitako jarduketa egikaritu eta koordinatzea.
- Jaurlaritzaren beste sail batzuen erantzukizuna diren jarduketak babestu eta koordinatzea, baita beste erakunde batzuenak ere.
- Jarraipena egitea eta haren amaierako eragina aztertzea.

SAILEN ARTEKO KOORDINAZIOA.

Gastronomiaren eta elikaduraren zeharkako izaera kontuan hartuta, GEPE Berriak Eusko Jaurlaritzaren beste sail batzuen funtsezko ekarpenak behar ditu. Sail horiek lanean ari dira elikaduraren hainbat arlotan, eta proposatzen da sailen arteko eta diziplina anitzeko mahaiak sortzea; horiek urtean behin bilduko lirateke, sailen arteko koordinazioa handitzeko, sinergiak sortzeko eta planari dagokion jarraipena egiteko. Hauek dira identifikatu diren arlo edo sailak:

- **Lehendakaritza.**
- **Ekonomia eta Ogasun Saila.**
- **Hezkuntza Saila.**
- **Lan eta Enplegu Saila.**
- **Turismo, Merkataritza eta Kontsumo Saila.**
- **Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraio Saila.**
- **Osasun Saila.**
- **Kultura eta Hizkuntza Politika Saila.**

ERAKUNDE ARTEKO KOORDINAZIOA.

Sailen arteko koordinaziotik haratago, GEPE Berriak Euskadiko beste erakunde batzuekiko koordinazioa eta lankidetzak eskatzen du, eta bereziki foru-aldundiekin (FA) eta udalekin. Koordinazio-lana da, aliantzak sortzeko eta konpromisoak hartzeko, elikadura osasuntsu, seguru, singular eta jasangarria lortzeko.

7.2. JARRAIPEN- ETA EBALUAZIO-SISTEMA.

Planaren jarraipena eta ebaluazioa urtero egingo ditu Batzorde Errektoreak. Urte bakoitzaren lehen

hiruhilekoetan urtero jarraipen- eta aurrerapen-txostena egingo du, GEPEaren betetze-maila aztertzeko eta beharrezko gomendioak proposatzeko. Horretarako, informazioa kuantitatiboa bilduko da, eta aginte-taulan jasoko da. Gainera, dagokien jarraipen-txostenetan analisi kuantitatiboa jasoko da.

2020an, XIII. legegintzaldiaren amaieran, PEGA Berriaren amaierako egikaritze-txostena egingo da, eta Plan berria prestatuko da.

AGINTE-TAULA.

Aginte-taula bat proposatzen da, Planaren helburu estrategikoak neurtzeko adierazle gutxi batzuekin. Adierazle horiek Planaren ardatz estrategikoetan zehaztutako ekintzak, neurtzeko kontu kritikoak eta datu zehatz eta eguneratuen eskuragarritasuna batuta lortu dira.

Proposatzen diren adierazleak orientagarriak dira, eta adierazle batzuk edo besteak erabiliko dira datuen eskuragarritasunaren, Jaurlaritzaren politikaren eta sektoreko enpresen errealitatearen arabera.

ARDATZA	ILDOA	ADIERAZLEA
NEKAZARITZA-, BASOGINTZA- ETA ARRANTZA- SEKTOREAREN ROLA INDARTzea. BELAUNALDI- ERRELEBOA SUSTATzea LEHEN SEKTOREAN.	Lehen sektorearen gaztetzea sustatzea, beste administrazio eta eragile batzuekin lankidetzan.	<ul style="list-style-type: none"> Gaztenek eta Geroa programetan laguntza integrala jaso duten proiektu finkatuen kopurua. Monitorizatutako pertsonen kopurua, generoaren arabera (Gaztenek eta Geroa). Itsasoratu programan parte hartu duten pertsonen kopurua, generoaren arabera.
	Sektore barruko eta sektore arteko berregituraketan aurrera egitea.	<ul style="list-style-type: none"> Lagundutako erakundeen kopurua. Osatutako ekoizle-taldeetako erakunde berrien kopurua.
	Lehen sektorea indartzea elikadura eta zuraren balio-katean.	
	Nekazaritza- eta basogintza-sektorearen ingurumen-jasangarritasunaren alde egitea.	<ul style="list-style-type: none"> Urteko azalera ekologikoaren ehunekoa NAE totalen. Ekoizpen ekologikoan inskribatutako nekazari berrien kopurua. Nekazaritza- eta ingurumen-neurriak hartu dituzten nekazarien kopurua. Animalien ongizatearen Welfair ziurtagiria lortzeko lagundutako abeltzainen kopurua.
	Gizartea sentsibilizatzea lehen sektorearen rol estrategikoari buruz, gizartean, ekonomian, ingurumenean, kultura-ondarea, lurraldearen orekan, eta abarrean egiten duen ekarpenari esker.	

ARDATZA	ILDOA	ADIERAZLEA
---------	-------	------------

ENPRESEI LAGUNTZEA NEGOZIOAK SORTZEN.	Behar eta enpresen bizi-zikloaren etapa bakoitzera egokitutako programa, zerbitzu eta laguntza-ildoak eskaintzea.	<ul style="list-style-type: none"> I+G+b-ko inbertsioei laguntzeko funts publikoen ehunekoa / I+G+b guztira. Inbertsioei laguntzeko funts publikoen ehunekoa / inbertsioa guztira. Inbertsio-tresna publikoekin parte hartu duten enpresen kopurua.
	Enpresei laguntzeko finantzaketa-tresnak sustatzea.	<ul style="list-style-type: none"> Finantzaketa-tresna publikoekin parte hartu duten enpresen kopurua.
	Euskadi kokatzea enpresako barne-ekintzailatza sustatzeko lurralde erakargarri gisa.	<ul style="list-style-type: none"> Inkubazio- eta azelerazio-programatan parte hartu duten enpresen kopurua. Laguntza integrala jaso duten proiektu finkatuen kopurua.
TOKIKO ETA ESTATUKO MERTATUAK NAZIOARTEKOTU ETA GARATZEA.	Elikadura-gastronomia-turismoa triangeluaren nazioartekotzea sustatzea.	<ul style="list-style-type: none"> Euskadik parte hartzen duen nazioarteko gastronomia- eta elikadura-sareen kopurua.
	Enpresen nazioartekotzea sustatzea.	<ul style="list-style-type: none"> Urtero estatuko eta nazioarteko merkatuetan egiten diren ekintzetan parte hartzen duten enpresen kopurua, kalitate-markak dituzten produktuak sustatzeko. Nekazaritza- eta elikadura-produktuen urteko salmenta garbiak (t, €) kanpoko merkatuan. Alderantziko misioen kopurua.
	Tokiko eta kalitateko produktu jasagarriak sustatzeko tresnak bultzatzea.	<ul style="list-style-type: none"> Kalitate-bereizgarriak dituzten produktu berrien kopurua. Euskadiko azoka eta ekitaldietan parte hartzen duten urteko enpresen kopurua. Estatuko eta nazioarteko merkatuetako azoka eta ekitaldietan parte hartzen duten urteko enpresen kopurua.
	Euskadiko gastronomia- eta elikadura-sistema sustatzea, Basque Country markan oinarrituta.	
	Kanal-aniztasuna.	
TEKNOLOGIA ETA EZAGUTZA BALIO ERANTSIKO NEGOZIOETARAKO.	Enpresa irekiak eta pertsonekin konektatuak, soluzio hobek eskaintzeko eta kontsumitzaileen beharrei aurrea hartzeko.	
	Ekoizpen-sistema berri eta jasagarri, automatizatu, efiziente eta seguruagoak, lehiakortasuna irabazteko.	<ul style="list-style-type: none"> Digitalizazio-proiektu frogagarriak (proiektu pilotuak abian jartzea). Digitalizazioaren arloko sentsibilizazio-jardunaldien kopurua. Digitalizazioaren arloan sustatutako partzuergo- eta lankidetzeta-proiektuen kopurua. Ingurumen-eragina duten lankidetzeta-proiektuen ehunekoa.
	Elikagai osasuntsuak eta komenentziakoak, pertsoneri balio erantsi handiagoa emateko.	

ARDATZA	ILDOA	ADIERAZLEA
PERTSONAK, KULTURA ETA GAIKUNTZA. KALITATEKO ENPLEGUA.	Pertsonak sentsibilizatu eta prestatzea sektorea ezagutzeko behar berrietan eta elikadura osasuntsuaren garrantzian.	
	Talentua garatu, erakarri eta mantentzearen aldeko apustua egitea, etorkizuneko lehiakortasun-faktore gisa.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ikertzaile eta teknologoak prestatzeko laguntzen deialdiko urtero onuradunen kopurua. ▪ Enplegurako prestakuntza-ikastaroen kopurua. ▪ Enplegurako prestakuntza-ikastaroetan parte hartu duten pertsonen kopurua, generoaren arabera. ▪ Ekintzaitzako prestakuntza-programetan parte hartu duten pertsonen kopurua, generoaren arabera.
	Berrikuntzako inbertsioa areagotzeko enpresa berritzaile gehiago eta sektorearen lehiakortasuna handitzea.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ikerketa, garapen eta berrikuntzarako laguntzen deialdiko onuradunen kopurua, generoaren arabera. ▪ I+G ekoizpena. ▪ Berrikuntzako inbertsioa nekazaritza- eta elikadura-industriaren eskutik.
	ETE-en zuzendaritza-prestakuntza indartzea, bereziki enpresa txikienetan, eta berrikuntza ez-teknologikoa babestea.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ekintzaitza-masterrean edo ekintzaitza-prestakuntzako ikastaro aurreratuetan parte hartu duten pertsonen kopurua, generoaren arabera.
	Kultura gastronomikoa sustatzea.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sukaldaritza sentsibilizazio-tailerretan parte hartu duten pertsonen kopurua. ▪ Lurraldearen, kulturaren eta paisaiaren errebalorizazio-ekintzetan parte hartu duten pertsonen kopurua, elikaduraren eta gastronomiaren bidez.
PROIEKTU ESTRATEGIKO ETA ERALDATZAILEAK.	Gaitasun eraldatzailea duten proiektuen garapena ahalbidetzea eta sektoreko inbertsioa erakartzea.	
	Proiektu eragile kolaboratzaileak sortzea.	
	Inbertsio estrategikoak indartzea, sektorerako bultzatzeko gaitasuna duten enpresekin lankidetzan.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Urteko I+G inbertsioa bioteknologian, nekazaritzan aplikatuta. ▪ Urteko I+G inbertsioa bioteknologian, elikaduran aplikatuta.

ARDATZA	ILDOA	ADIERAZLEA
LEHIAKORTASUNERAKO TESTUINGURUA.	Erakunde arteko lankidetzak publiko-privatuak.	<ul style="list-style-type: none"> Finantzatutako lankidetzak-proiektuen kopurua. Batez besteko eragileen kopurua lankidetzak-proiektuko. Enplegua sortzen duten lankidetzak-proiektuen ehunekoa.
	Aliantza, kluster eta enpresa-elkarteei laguntza masa kritikoa irabazten.	<ul style="list-style-type: none"> Elikadura Klusterrean parte hartzen duten enpresen urteko kopurua, balio-kateko kate-mailetan.
	ZTBESko sektore-eragileei laguntza enpresa-transferentzia eta -lankidetzan.	<ul style="list-style-type: none"> Ikertzaile eta teknologoak prestatzeko laguntzen deialdiko urteko onuradunen kopurua, generoaren arabera. Esparru-programako funts guztiekiko Euskadiko urteko finantzaketaren ehunekoa. Atzerriko finantzaketaren ehunekoa I+G+b-n.
	Ekimenak sustatzea landa- eta itsasertz-eremuetako gune ahulenetan.	<ul style="list-style-type: none"> Banda zabalaren bidez konektatuta dauden landa-eremu ahuleko biztanleen ehunekoa. Banda zabalaren bidez konektatuta dauden itsasertz-eremuko biztanleen ehunekoa.
ZURAREN BALIO-KATEA.	2021-2024 Bioekonomiaren Plan Estrategikoa ezartzea.	<ul style="list-style-type: none"> 2024ko Ekintza Planeko jarduketaren egikaritze-maila. Planaren jarraipen-txostenak egitea. Planaren ebaluazio-txostena egitea.
	Zuraren balio-katea sustatzea, ekoizpenerako, eraldaketarako eta kontserbaziorako hobekuntzak sustatuz eta bioekonomiarako baliabide gisa dituen aukerak indartuz (energia, eraikuntza, <i>packaging</i> ...).	<ul style="list-style-type: none"> Eragindako enpresa-inbertsio berdea. Erosketa eta kontratazio publiko berdean mobilizatutako aurrekontua. Bioekonomia zirkularrarekin lotura duten Euskadiko zeharkako proiektu eragileen kopurua.
	Ekintzaitza, barneko ekintzaitza eta enpresa-jarduera berrien sorrera sustatzea bioekonomia zirkularraren arloan, nekazaritza-, basogintza- eta arrantza-sektorean eta elikadura-eraldaketarekin eta elikagaien xahuketaren kudeaketarekin lotutako jardueretan ipiniz arreta.	<ul style="list-style-type: none"> Bioekonomia zirkularraren eta bioekonomiaren printzipioak gehitu dituzten Euskadiko enpresen kopurua. Bioekonomia zirkularrarekin lotutako jarduera duten enpresa berrien kopurua.

8. EKONOMIA- ETA AURREKONTU-ESPARRUA.

Gastronomia eta Elikaduraren II. Plan Estrategikoaren (GEPE II) elikaduraren eta zuraren balio-katera bideratutako gastu publiko totala 280 milioi eurokoa da. Halaber, zuzeneko laguntzetara bideratutako zenbatekoa 185 milioi euro ingurukoa izan daiteke. Epe bereko inbertsio pribatua, gastu publiko totalarekin lotutakoa, 500 milioi eurotik gorakoa izan daiteke.

Gainera, Next Generation programaren barruan (The Food Global Ecosystem, Gastronomy Open Ecosystem, etab.) aurreikusitako jarduketei dagokien gastu publikoa 200 milioi eurokoa da.

Beraz, 2021 eta 2024 artean, inbertsioa **1.165 milioi eurotik** gorakoa izan daiteke guztira.

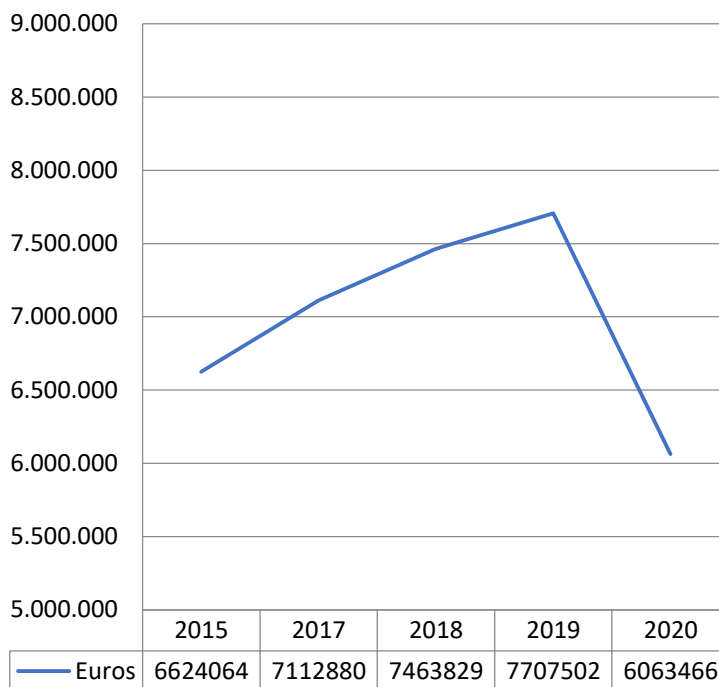

I. ERANSKINA: GEPE I PLANAREN HELBURU ESTRATEGIKOAREN JARRAIPENA.

GEPE I PLANAREN HELBURU ESTRATEGIKOAREN JARRAIPENA.

Elikaduraren balio-katearen BEGaren bilakaera

Elikaduraren balio-katearen ehunekoa Euskadiko ekonomiaren BPGd totalan

Iturria: Eragiketa estatistiko ofiziala 170201 Elikaduraren balio-kateko
satelite-kontuak

II. ERANSKINA: GEPE I PLANAREN JARRAIPENA ARDATZ ESTRATEGIKOEN ETA LEHENTASUNEZKO JARDUKETA-ILDOEN ARABERA.

I. ARDATZA: ETE-ei LAGUNTZEA NEGOZIOAK SORTZEN.

ILDOA	SUSTATUTAKO EKINTZA AZPIMARRAGARRIAK	DEIALDIAK (KOPURUA). ZUZKIDURA ETA INBERTSIOA	ADIERAZLEAK (2017-2020)
Enpresei laguntzeko finantzaketa-tresnak sustatzea.	<ul style="list-style-type: none"> Zailtasunak dituzten enpresei bana-banako laguntza. ETE-ei laguntzea euren I+G inbertsio-programetan. Food4Future funtserako bazkide-kopurua handitzea. Etengabeko laguntza Hazilurren bidez. 	<ul style="list-style-type: none"> Sendotu (2): Zuzkidura: 2.110.000 €. (gutxi gorabehera.) (Ebatzitako finantzaketa: 12.297.805 €) Lehiatu Berria (4): Zuzkidura: 43.497.000 €. (Inbertsio pribatua: 129.715.284 €) I+G+b laguntza (4): Zuzkidura: 7.350.000 €. (Inbertsio pribatua: 7.350.000 €) Prozesu-berrikuntzarako laguntza (2): Zuzkidura: 3.450.000 €. (Inbertsio pribatua: 3.500.000 €) FEMP esparruko laguntzak eraldaketa eta merkaturatzerako (4). Zuzkidura: 15.064.586,67 €. (Inbertsio pribatua: 10.400.000 €) 	<ul style="list-style-type: none"> I+G+b-ko inbertsioei laguntzeko funts publikoen ehunekoa / I+G+b guztira (2017-2019): % 25,4 Inbertsioei laguntzeko funts publikoen ehunekoa /inbertsioa guztira (2017-2019): % 16,1 Sendotu programan onetsitako eskaeren kopurua: 19
ETE-en zuzendaritza-prestakuntza indartzea, bereziki enpresa txikienetan, eta berrikuntza ez-teknologikoa babestea.	<ul style="list-style-type: none"> Ardoaren, gastronomiaren eta enoturismoaren marketin-ikastaro aditua. Nazioartekotzeko eta balioa eskuratzeko zuzendarien prestakuntza-ikastaroa (San Telmoa institutuarekin). Zuzendarietako (AZTI) eta BLHrako (HAZI) ikastaroen programazio jarraitua. Gastronomiako master-ikastaro eta ikastaro adituen eskaintza zabala (BCC). 		<ul style="list-style-type: none"> EIT Foodeko ekintzaitzeta-masterrean edo ekintzaitzeta-prestakuntzako ikastaro aurreratuetan parte hartu duten pertsonen kopurua (2019-2020): 94
Euskadi kokatzea enpresako barne-ekintzaitzeta sustatzeko lurralde erakargarri gisa.	<ul style="list-style-type: none"> EIT Food programa finkatzea. EIT Food Accelerator Network (FAN). Seedbed Incubator. BIND 4.0 Food Tech programa. Culinary Action! azelerazio-programa. Gaztenek eta Geroa programak. OMT (Global Gastronomy Tourism Startup Competition) deialdia. ONekin ataria eta programa sortzea. Finantzaketa-aukera desberdinak: Sendotu, Hazilur, funts pribatuak (F4F) Bikaintasun gastronomiko proiektuak finkatu eta hazteko plana. 	<ul style="list-style-type: none"> Gastrobikain programa (2). Zuzkidura: 1.000.000 €. (Inbertsio pribatua: 2.333.333 €) Nekazaritza-sektorera eta nekazaritzako elikadurako enpresetara hurbiltzeko bekak (4): Zuzkidura: 400.000 €. Itsasoratu programa (3). Zuzkidura: 300.000 €. 	<ul style="list-style-type: none"> Culinary Action! ekintzako parte-hartzaileak (2017-2020): 104 EIT Fooden inkubazioan dauden enpresen kopurua (2019-2020): 38 EIT Fooden Eusko Jaurlaritzako ekintzaitzeta-eragileen aholkularitza jaso duten proiektuak: 60 Laguntza integrala jaso duten proiektu finkatuen kopurua: ONekin! programa: 10; Gaztenek programa: 216 eta Geroa programa: 83

II. ARDATZA: MERKATUAK NAZIOARTEKOTU ETA GARATZEA.

ILDOA	SUSTATUTAKO EKINTZA AZPIMARRAGARRIAK	DEIALDIAK (KOPURUA). ZUZKIDURA ETA INBERTSIOA	ADIERAZLEAK (2017-2020)
<p>Elikadura-gastronomia-turismoa triangeluaren nazioartekotzea sustatzea.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Basque Culinary World Prize finkatzea, proiektio garrantzitsuarekin. ▪ Erreferentziako preskriptoreei noizean behin laguntzea Euskadiko gastronomia eta elikadura sustatzen, turismo gastronomikoaren aukera-esparru gisa. 		<ul style="list-style-type: none"> • Euskadik parte hartzen duen nazioarteko gastronomia- eta elikadura-sareen kopurua (2017-2020): 2
<p>Tokiko eta kalitateko produktu jasagarriak sustatzeko tresnak bultzatzea.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kalitateko marken estrategia berria berriro definitzea (animalien ongizatea, JI, BLH eredia, marken arkitektura...). ▪ Zirkuitu laburren eragin ekonomikoa eta jasagarritasuna ebaluatzea. ▪ Eusko Label esparruko jarduketak: Gazteberri proiektua, Label berriak (“Euskadiko Zerba”; “Babarrun Arrozina”; “Arabako Garia” eta produktu prestatu gisa “Euskal Ogia”; “Arabako Garbantzua”; “Ardi-esnea”; “Ahuntz-esnea” eta esne horiekin eta behiarenarekin egindako hainbat gazta), arrantza-produktuen, kontserben eta haragiaren labelak berrordenatzea, etab. ▪ Tokiko produktuaren hornikuntza-gaitasunari buruzko taula bat egitea, Kontratazio Publikoaren Mahaian aurkezteko. ▪ Tokiko produktua sustatzeko azoka eta ekitaldiak babestea (Gustoko, Eusko Label liga, Fan Zone, Zinemaldia, Biokultura...). ▪ Tokiko gastronomia eta ekoizleen arteko lankidetzeta babestea (BCC ekintzak: “Zer jan, hura izan” bideoa, etab.). ▪ Ingurumenaren Esparru Planaren Elikadura Zirkularren Proiektu Giltzarrian parte hartzea (honako ekimen hauekin, besteak beste: (0 xahuketa, Nirea, ekologikoa...). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Elikadura-industria sustatzeko plana. Azoketan parte hartzea. Urteko deialdiak. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eusko Label produktu berriak: 6 • Euskadiko azoka eta ekitaldiei esleitutako urteko aurrekontua (€) (2017, 2018 eta 2019): 69.329,23; 33.639,79 eta 20.865,36. • Euskadiko azoka eta ekitaldietan parte hartzen duten urteko enpresen kopurua (2017, 2018 eta 2019): 69, 31, 16 + ABRA. • Estatuko eta nazioarteko merkatuetako azoka eta ekitaldiei esleitutako urteko aurrekontua (2017, 2018, 2019 eta 2020): 1.105.601,92; 1.029.557,53; 1.605.134,95; eta 99.578,04 €. • Estatuko eta nazioarteko merkatuetako azoka eta ekitaldietan parte hartzen duten urteko enpresen kopurua (2017, 2018, 2019 eta 2020): 167, 146, 229 eta 28.

ILDOA	SUSTATUTAKO EKINTZA AZPIMARRAGARRIAK	DEIALDIAK (KOPURUA). ZUZKIDURA ETA INBERTSIOA	ADIERAZLEAK (2017-2020)
<p>Elikagaiak esportatzeko Euskadiko proiektuak babestea (ekoitzi eta/edo eraldatutakoak).</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Ardoa Basque Wine Office” sortzea (Hazi). ▪ Caprice proiektua. ▪ Prestatu programa (nazioartekotze-planak). ▪ Nazioartekotzearen eta merkatu berrien irekieraren laguntza indartzea. ▪ Merkaturatze-estrategia eta merkataritza-ganberen rola birformulatzea. ▪ Alderantzizko misioak. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lehiatu sustapena (3): Zuzkidura: 1.500.000 €. (Inbertsio pribatua: 1.000.000 €) ▪ OCM sustapena (4): Zuzkidura: 24.251.996 €. (Inbertsio pribatua: 24.251.996 €) ▪ Lehiatu Ardoa sustapena (1): Zuzkidura: 200.000 €. (Inbertsio pribatua: 165.000 €) <p>Elikadura-industria sustatzeko plana. Azoketan parte hartzea. Urteko deialdiak.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Urtero estatuko eta nazioarteko merkatuetan egiten diren ekintzetan parte hartzen duten enpresen kopurua, kalitate-markak dituzten produktuak sustatzeko (2017, 2018, 2019 eta 2020): 113, 83, 163 eta 28. • Estatuko eta nazioarteko merkatuetan kalitate-markak dituzten produktuak sustatzeko egiten diren ekintzetarako urteko aurrekontua: 467.639,93; 525.052,90; 1.029.188,75 eta 99.578,04 €. • Nekazaritza- eta elikadura-produktuen urteko salmenta garbiak (mila t) kanpoko merkatuan. 633,4; 732,0; 876,4; 833,1. • Nekazaritza- eta elikadura-produktuen urteko salmenta garbiak (mila €) kanpoko merkatuan: 940,1; 988,6; 1.129,9; 1.128,4. • Alderantzizko misioen kopurua: 2017an: 1 eta 2019an: 1 (Caprice)
<p>Euskadiko gastronomia- eta elikadura-sistema sustatzea, Basque Country markan oinarrituta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ San Sebastian Gastronomika kongresuarekin lotutako ekintzak. ▪ Basque Culinary World Prize sariarekin lotutako ekintzak. ▪ Kazetarien parte-hartzea Basque Culinary Centerrek sustatutako ekintzetan (127 ekitaldi 655 kazetarekin). 		

III. ARDATZA: TEKNOLOGIA ETA EZAGUTZA BALIO ERANTSIKO NEGOZIOETARAKO

ILDOA	SUSTATUTAKO EKINTZA AIPAGARRIAK	DEILADIAK (KOPURUA). ZUZKIDURA ETA INBERTSIOA	ADIERAZLEAK (2017-2020)
<p>Ekoizpen-sistema berri eta jasangarri, automatizatu, efiziente eta seguruagoak, lehiakortasuna irabazteko.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Elikagaien sektorerako presio handiak tratatzeko industria-instalazio bat ezartzea. ▪ Abeltzaintzan antibiotikoen erabilera murrizteko planean parte hartzea (Neiker). ▪ Neikerren jarduketa ugariak, kutsatzailerik, pestizidarik eta antibiotikorik gabeko ekoizpen-sistemei dagokienez. ▪ E-Food 4.0 programa garatzea, Hazitek programaren barruan, elikagaien sektorea digitalki eraldatzeko, teknologia-zentroekin eta HAZIren koordinazioarekin. ▪ Garapena (AZTI) eta softwarea sektorerara transferitzea, ACV egiteko. ▪ Hainbat proiektu, sektorean IKTak eta doitasun-sentsoreak txertatzeko (hesi birtuala, zerealerako dosifikazio aldakorreko ongariak, ureztatzearen erabilera optimizatzea, mahatsondoen gaixotasunen arriskua aurreikustea, etab.). ▪ Elikakatearen joeren eta beharren diagnostikoa egitea. ▪ Ingurumen-aztarna ebaluatzeako tresna (AZTI eta NEIKER) ▪ Proiektuak garatzea laboreak klima-aldaketara egokitzeko eremuan. ▪ Katean jasangarritasuna bultzatzeko produktuak sustatzeko Bertorti proiektua garatzea. ▪ Ekodiseinuko eta ekonomia zirkularreko 14 proiektu garatzea elikagai-entresa txiki eta ertainekin. ▪ Elikadura zirkularra Ingurumenaren Esparru Planean txertatzea eta PMArein hainbat programatan parte hartzea. ▪ Elikagaien Xahuketaren aurkako Euskadiko Plataforma sortzea eta aurkeztea. Ekintza-plana eta sentsibilizazio-jardunaldiak egitea. ▪ Elikagaien Segurtasunaren arloko Ikerketa Koordinatzeko Plana aurkeztea eta horretarako plana hedatzea. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lankidetzarako laguntzak (3): Zuzkidura: 5.269.000 €. (Inbertsio pribatua: 2.250.000 €) ▪ Lehiatu Berria (4): Zuzkidura: 43.497.000 €. (Inbertsio pribatua: 129.715.284 €) ▪ I+G+i b laguntza(4): Zuzkidura: 7.350.000 €. (Inbertsio pribatua: 7.350.000 €) ▪ Prozesuen berrikuntzarako laguntza (2): Zuzkidura: 3.450.000 €. (Inbertsio pribatua: 3.50.000 €) ▪ Sendotu (2): Zuzkidura: 2.110.000 €. (Finantzaketa: 12.297.805 €) ▪ Ikerketa, garapen eta transferentzia teknologikorako laguntzak FEMPren esparruan (4). Zuzkidura: 13.558.128,00. (Inbertsio pribatua: 260.733 €) FEMP laguntza, Ingurumena, etab. (4): Zuzkidura: 1.506.0459 €. 	<ul style="list-style-type: none"> • Digitalizazio-proiektu erakusgarriak (proiektu pilotuak abian jartzea) (2019-2020): 3 eta 2. • Digitalizazioan sentsibilizatzeko egindako jardunaldiak (2019-2020): 3 eta 3. • Digitalizazioaren arloan (2019-2020) sustatutako partzuergo- eta lankidetzaproiektuen kopurua: 3 eta 1. • Ingurumen-inpaktua duten lankidetzaproiektuen %: % 60 (energia-erabileraren murrizketa: % 43,6; materialen ordezkapena: % 41; produktuen bizitza baliagarriaren hedapena: % 38,5; eta berotegi-efektuko emisioen murrizketa: % 38,5).

ILDOA	SUSTATUTAKO EKINTZA AIPAGARRIAK	DEILADIAK (KOPURUA). ZUZKIDURA ETA INBERTSIOA	ADIERAZLEAK (2017-2020)
<p>Enpresa ireki eta konektatuak, soluzio hobeak eskaintzeko eta kontsumitzaileen beharrei aurrea hartzeko</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Euskadiko Balio Katean Digitalizazio Adimendunaren Esparru Estrategikoa onartzea eta aurkeztea. ▪ SFC 4.0 Digitalizazio Estrategiaren Ekintza Planean jasotako ekintzak gauzatzea. ▪ Elikagaien test emozionala (Neuromarketing) garatzea. ▪ Akordioa Angulas Aguinagarekin, kontsumitzailearen laborategiko euskal ETE-ei eskaintzeko. ▪ Ekoizpen-sektorean IKTak sustatzearekin lotutako proiektuak bultzatzea. ▪ Elikadura-joerei buruzko hainbat azterlan egitea (AZTI eta BCC). 		<ul style="list-style-type: none"> • Euskadiko Balio-katearen Digitalizazio Adimendunerako Esparru Estrategikoa onestea: bai
<p>Elikagai osasuntsuak eta komenentziakoak, pertsonen balio erantsi handiagoa emateko</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Martxan jarri diren jarduerak, Osasun Planaren barruan: a) Vending; b) Kit Food; c) Erika webgunea eguneratzea; d) Azukre gutxiko produktu berriak; e) Minbiziaren eta haurren obesitatearen aurkako produktu berriak. ▪ I+G bultzatzeko hainbat lankidetzaproiektu, RIS3ren esparruan (elikadura eta osasuna), AZTIren eta NEIKERen bidez. ▪ IKTak, teknologia organikoa eta elikadurakoa barne hartzen dituzten lankidetzaproiektuak, pertsonen dieta hobetzeko. ▪ Proiektu berritzaileak garatzea, zeinek populazio-segmentu guztien komenigarritasun-irtenbideak eskaintzen dituzten. ▪ Barietate eta osagai osasuntsuagoak garatzeko I+G proiektuak. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nekazaritza- eta basogintza-sektoreen eta arrantza-produktuen I+G+b laguntza (4): Zuzkidura: 7.350.000 €. (Inbertsio pribatua: 7.350.000 €) ▪ Lankidetzalaguntzak (3): Zuzkidura: 5.269.000 €. (Inbertsio pribatua: 2.250.000 €) ▪ Prozesuetan berritzeko laguntza (2): Zuzkidura: 3.450.000 €. (Inbertsio pribatua: 3.50.000 €) FEMP laguntzak ikerketa, garapen eta transferentzia teknologikorako (4): Zuzkidura: 13.558.128 €. 	
<p>Kanal-aniztasuna</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Euskal Sagardoa”-k eta HAZIk JDB bidez HORECA kanalarekin garatutako ekintzak, hala nola Terraza Garaia, Euskal Pintxopotea, etab. ▪ Merkaturatzen ari diren ETE-en digitalizazioarekin lotutako hainbat ekimen garatzea, Digitalizazio Adimenduneko 4.0 Estrategiaren esparruan. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mugagabe Ardoa: Zuzkidura: 350.000 €. (Inbertsio pribatua: 180.000 €) 	<ul style="list-style-type: none"> • Mugagabe Ardoa programan parte hartzen duten enpresa kopurua: 155 (banakako proiektuak dituzten enpresak: 65 eta Merkataritza Berrikuntzako Taldeak: 90)

IV ARDATZA: PERTSONAK, KULTURA ETA GAIKUNTZA. KALITATEKO ENPLEGUA

ILDOA	SUSTATUTAKO EKINTZA AIPAGARRIAK	DEILADIAK (KOPURUA). ZUZKIDURA ETA INBERTSIOA	ADIERAZLEAK (2017-2020)
<p>Pertsonak sentsibilizatu eta prestatzea sektorea ezagutzeko behar berrietan eta elikadura osasuntsuaren garrantzian</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ardoaren, gastronomiaren eta enoturismoaren marketin-ikastaro aditua. ▪ Zientzia Gastronomikoen Doktorego Programa (AZTI, Neiker eta BCC) ▪ Lehen mailako sektorea eta elikagaien industriara hurbiltzeko bekak bultzatzea. ▪ “Kalitatea Topera! Adituak” (HAZI) programa sustatzea. ▪ “Fruten eta barazkien denboraldiko egutegia” egitea Elikadura osasuntsuaren Planaren barruan. (Elika) ▪ Elikaren aplikazioa, kontsumo-ohituren jarraipena egiteko, irizpide osasungarrien arabera. ▪ Sektorea profesionalizatzeko hainbat programa bultzatzea, BCCren eskutik. ▪ Prestakuntza dualeko tresnak gaitzea: praktikak, Gradu Amaierako Lanak eta Master Amaierako Lanak balio-kateko euskal enpresetan. 		
<p>Talentua garatu, erakarri eta mantentzearen aldeko apustua egitea, etorkizuneko lehiakortasun-faktore gisa</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Etengabeko laguntza, hainbat programaren bidez, teknologo eta ikertzaile gazteak enpresetan eta berrikuntza-eragileetan sartzeko. ▪ Langile kualifikatuaren diagnostikoa egitea, ad-hoc prestakuntza-ibilbideak diseinatzea, etab., FPEn prestakuntza-eskaintza diseinatzean (Hazi, Lanbide...) ▪ Eusko Jaurlaritzaren menpe dauden ekintzailatza-eragileek proiektuak aholkatzen laguntzea: 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ikertzaileentzako eta teknologoentzako prestakuntzarako laguntza (4): Zuzkidura: 6.769.413,20 €. ▪ Nekazaritza, basogintza eta arrantzako produktuen sektoreetako I+G+b laguntza (4): Zuzkidura: 7.350.000 €. (Inbertsio pribatua: 7.350.000 €) ▪ Europako Itsas eta Arrantza Funtsaren laguntzak ikerketa, garapen eta transferentzia teknologikoan (4): Zuzkidura: 13.558.128 €. ▪ Gastrobikain programa (2). Zuzkidura: 1.000.000 €. (Inbertsio pribatua: 2.333.333 €) ▪ Prozesuen arloko berrikuntzarako laguntzak (1). Zuzkidura: 1.725.000 €. Lehen mailako sektoreko ikertzaileak eta teknologoak prestatzeko bekak (1). Zuzkidura: 289.351 €. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ikertzaileak eta teknologoak prestatzeko laguntzen deialdiko urteko onuradunen kopurua (2017-2020): 21, 19, 21 eta 20). • Enplegurako prestakuntzako ikastaroen kopurua (2017, 2018, 2019 eta 2020): 218, 211, 175 eta 170. • Enplegurako prestakuntzako ikastaroetako parte-hartzaile kopurua (2017, 2018, 2019 eta 2020): 4.984, 4.053, 3.009 eta 4.315. • EIT Fooden oinarritzko prestakuntza ekintzaileko programetan parte hartu dutenen kopurua (2019-2020): 123 • Pertsona monitorizatuak: <ul style="list-style-type: none"> - Gaztenek programa: 438 (2018-2020) - Geroa programa: 110 (2017-2020)

ILDOA	SUSTATUTAKO EKINTZA AIPAGARRIAK	DEILADIAK (KOPURUA). ZUZKIDURA ETA INBERTSIOA	ADIERAZLEAK (2017-2020)
<p>Berrikuntzako inbertsioa areagotzeko enpresa berritzaile gehiago eta sektorearen lehiakortasuna handitzea</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zenbait jardunaldi egitea berrikuntza-proiektuen eta bideo-zikloen arrakasta-kasuak zabaltzeko, eta berrikuntzaren kultura sustatzeko. ▪ RIS3 elikaduraren lehentasunezko ikerketa-ildoei lotutako erronkak zabaltzeko eta batera sortzeko jardunaldiak egitea. 2017an, jardunaldi bat egin zen Landatopaketaren esparruan. 2018tik 2019ra, honako jarduerak hauek egin dira: RIS3 elikadura gizarteratzeko 11 jardunaldi, 50 parte-hartzaile baino gehiago dituzten bitarteko eragileei zuzendutako RIS3 prestakuntzako 5 ikastaro eta lankidetzazko berrikuntzako proiektuak aktibatuzko 4 prestakuntza-ikastaro (40 parte-hartzaile baino gehiago izan dituzte). ▪ Elikagaien berrikuntzarako BTEM sarien deialdiak (2017 eta 2019), AI Klusterraren eta AZTIren bidez. 		<ul style="list-style-type: none"> • Nekazaritzako, basogintzako eta arrantzako produktuen sektoreetan ikertzeko, garatzeko eta berritzeko laguntzen deialdiaren onuradunen kopurua (2017, 2018, 2019 eta 2020): 41, 36, 52 eta 54 • I+G ekoizpena (mila eurotan): 53.032 Nekazaritzako elikagaien industriak berrikuntzan egindako inbertsioa (mila eurotan): 123.800
<p>Kultura gastronomikoa sustatzea</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sentsibilizazio-ikastaroak egitea hezkuntza-maila desberdinetan, bai HAZIk (NIREA ekimenera lotutakoak), bai BCCk bultzatuta. ▪ Hainbat ekintza egitea, elikaduraren eta gastronomiaren bidez nortasuna eraikitzeko, eta lurraldea, kultura eta paisaia errebalorizatuzko. Ekintza horiek BCCren Klubari (eta NIREA ekimenari) lotuta egon dira. ▪ Erein ikastaroa abian jartzea: Euskadiko gastronomiari eta elikadurari buruzko ikastaro espezifikoa, GEPEren 4 “s”-etan oinarritua eta unibertsitateko langileei zuzendua. ▪ Kultura gastronomikoaren transferentzia sustatzeko hainbat ekimen egitea, benetakotasuna eta balioak ez galtzeko. Adibide gisa, Sukaldean Sortzaile ekimena (gazteek prestatutako aitonaren errezetak) nabarmendu behar da, BCCk sustatua, zeinak 71 gazteren parte-hartzea duen. 		<ul style="list-style-type: none"> • BCCk sustatutako sentsibilizazio-sukaldaritzako tailerretan parte hartu duten gazteak: > 1.500 Lurraldea, kultura eta paisaia elikaduraren eta gastronomiaren bidez errebalorizatuzko ekintzetan parte hartzen duten pertsonak: >2.900

V. ARDATZA: PROIEKTU ESTRATEGIKO ETA ERALDATZAILEAK.

ILDOA	SUSTATUTAKO EKINTZA AIPAGARRIAK	DEILADIAK (KOPURUA). ZUZKIDURA ETA INBERTSIOA	ADIERAZLEAK (2017-2020)
2. Gaitasun eraldatzailea duten proiektuen garapena sustatzea eta sektorerako inbertsioa erakartzea	<ul style="list-style-type: none"> Invest in USA (Friendly & Basque) programa pilotua garatzea. “World Food Congress” ekitaldia planifikatzea, 2021ean egingo dena. Food4Future Funtserako bazkide-kopurua handitzea. Enpresei laguntza ematea enpresa-kontzentrazioko proiektuetan (proiektuak: Jakion Berria, Valdegovía ...) 		
3. Proiektu eragile kolaboratzaileak sortzea	<ul style="list-style-type: none"> Berrikuntzako brokerraren jarduerak (Katilu) eta emaitzak lankidetzaneurrian, talde operatiboan eta berrikuntza-taldean 50 ziurtagiri baino gehiagorekin. Turismo Jasangarriaren Europako Gutuna (TJEG) garatzea naturagune babestuetan Urdaibain, eta Geoparkean eta Arabako parke naturalean sustatzea. 2020-2023 aldirako Euskadiko Nekazaritza Ekologikoa Sustatzeko Plan berria egitea eta onestea. Bioekonomiaren aldeko Euskal Aliantza sortzea, Euskadiko ekonomia dibertsifikatzeko eta garapen jasangarriari laguntzeko. Basoarekin zerikusia duten hainbat jarduerak garatzen ari dira. Laboreen espezie eta barietate berriak identifikatzeko, egokitzeko eta garatzeko proiektuak garatzea; izan ere, proiektu horiek tradizionalen ordezkari izan daitezke eta sektoreari balio erantsi handiagoa eman ahal diote (lupulua, koltza...). 		<ul style="list-style-type: none"> Finantzatutako lankidetzaproiektuen kopurua (2017, 2018 eta 2019): 35, 10 eta 26.
Inbertsio teknologikoak indartzea, sektorea bultzatzeko gaitasuna duten enprekin lankidetzan	<ul style="list-style-type: none"> Elikaduraren eta zuraren esparruan ekintzaitza aktibatzen sailen arteko lankidetzak, lotutako eragileekin batera (SPRI, BICak, BEAZ, etab.) Inkubagailuak eta azeleragailuak martxan jartzen laguntzea (EIT Food FAN, Culinary Action!). EIT Food Basque sortzea eta aurkeztea. Elikagaien test emozionala (Neuromarketing) garatzea (AZTI). LABe (Digital Gastronomy Lab), gastronomiaren eraldaketa digitalari eskainitako berrikuntza-laborategia abian jartzea. 		<ul style="list-style-type: none"> I+G-ko urteko inbertsioa bioteknologian, nekazaritzan eta baso-ekoizpenean aplikatuta (mila eurotan) (2017-2019): 3.668; 3.984; 3.591. I+G-ko inbertsioa bioteknologian eta elikaduran aplikatuta (mila eurotan) (2017-2019): 8.322; 9.223; 9.199

VI. ARDATZA: LEHIAKORTASUNERAKO TESTUINGURUA

ILDOA	SUSTATUTAKO EKINTZA AIPAGARRIAK	DEILADIAK (KOPURUA). ZUZKIDURA ETA INBERTSIOA	ADIERAZLEAK (2017-2020)
<p>Erakunde arteko lankidetzak publiko-pribatua</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jaurlaritzaren beste sail eta sailburuordetza batzuekin batera sustatutako jarduerak, betiere, GEPEn jasotako ekintzekin lotuta badaude. Nabarmenezkoak dira, besteak beste, osasunarekin, merkataritzarekin, turismoarekin, ingurumenarekin eta abarrekin lotutakoak. ▪ Foru-aldundiekin, EUDELekin eta hiriburuekin batera sustatutako jarduerak, plan honetan jasotako ekintzak ezartzea errazteko. Aipatzekoak dira, besteak beste, ekoizpen primarioarekin, elikagaiak alferrik galtzarekin, tokiko produktuen sustapenarekin eta abarrekin lotutakoak. ▪ Katilu berrikuntzako broker gisa eta berrikuntzako bitarteko eragileen sare gisa finkatzea. ▪ OSALANekin batera, PREBEN II planak garatu eta aurkeztu dira. 		<ul style="list-style-type: none"> • Finantzatutako lankidetzak-proiektuen kopurua (2017, 2018 eta 2019): 35, 10 eta 26 • Batez besteko agente-kopurua lankidetzak-proiektu bakoitzeko: 5,7 Enplegua sortzen duten lankidetzak-proiektuen %: % 26,2
<p>Aliantza, kluster eta enpresa-elkarteei laguntzea masa kritikoa irabazten</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Elikadura Klusterrarekin lankidetzak aktiboa izatea, balio-katearen zati handi bat biltzeko agente gisa. ▪ Energiaren eta logistikaren arloetan lankidetzak-proiektuak garatzen laguntzea eta horiek bultzatzea. ▪ Izaera berritzailea eta enpresen emaitzen hobekuntzan eragina duten lankidetzak-proiektuak koordinatzea eta garatzen laguntzea. ▪ Elkartek programako elkarte eta federazio profesionalak eta enpresa-federazioak laguntzea. ▪ Arraza garbien abeltzainei laguntzea Elkartek programaren bidez. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lankidetzak (3): Zuzkidura: 5.269.000 €. (Inbertsio pribatua: 2.260.000 €) ▪ EAeko ekoizpena elkarrekin merkaturatzen duten nekazaritzako eta basogintzako ekoizleen elkarteentzako laguntzen deialdiak, 2015-2020 LGPn aurreikusitakoak (4): Zuzkidura: 2.000.000 €. ▪ Fruta- eta barazki-ekoizleen elkarteentzako laguntzak (3): Zuzkidura: 1.294.266,93 € ▪ FEMP Sektorako egituraketa (4): Zuzkidura: 3.389.532 € 	<p>Balio-katearen maila guztietan elikaduraren klusterrean parte hartzen duten enpresen urteko kopurua (2017-2020): 86; 99; 107; 110</p>

ILDOA	SUSTATUTAKO EKINTZA AIPAGARRIAK	DEILADIAK (KOPURUA). ZUZKIDURA ETA INBERTSIOA	ADIERAZLEAK (2017-2020)
<p>ZTBESko sektore-eragileei laguntzea enpresa-transferentzia eta -lankidetzan</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hainbat jarduera bultzatzea, sektoreko eragile teknologikoen bidez, RIS3ren ikerketa-lehentasunetan I+G garatzeko (adibideak: robotikaren eremua AZTIren bidez, antibiotikoak NEIKERen bidez, etab.) ▪ Sektoreko eragile teknologikoen balio-katearen garapenean duten rola finkatzea, bikaintasun zientifikoari, merkatura bideratzeari eta espezializazioari dagokienez. ▪ Mugagabe programa pilotuak (berrikuntza-bonuak profil berritzaile txikiko elikagaien ETE-etan, enpresa-berrikuntza bultzatzeko) garatzea: 43 berrikuntza-proiektu aktibatzea eta 35 bonu onestea. ▪ Nazioarteko erreferentzia (AZTI) arrantzaren eremuan, berrikuntzaren, jasangarritasunaren, ikerketaren eta abarren arloetan. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ikertzaileen eta teknologoen prestakuntzarako laguntza (4): Zuzkidura: 6.769.413,20 €. ▪ Nekazaritza- eta basogintza-sektoreen eta arrantza-produktuen I+G+b laguntza (4): Zuzkidura: 7.350.000 €. ▪ (Inbertsio pribatua: 7.350.000 €) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ikertzaileentzako eta teknologoen prestakuntza-laguntzen deialdiko urteko onuradunen kopurua (2017, 2018, 2019 eta 2020): 21; 19; 21;020 • EAEko urteko finantzaketa % esparru-programako funts guztiekiko (2017, 2018 eta 2019): % 1,3; % 1,1; % 1,3 • I+G+b arloko atzerriko finantzaketaren % (2017, 2018 eta 2019): % 7,8; % 7,4; %8,4
<p>Ekimenak sustatzea landa- eta itsasertz-eremuetako gune ahulenetan</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Itsas akuikultura-parke bat instalatzea muskuilua ekoizteko. ▪ Bultzada garrantzitsua ematea Basordas akuikultura sormenerako (negoizazioak Madrilekin, lursailei eta titulartasun-aldaketari dagokienez; balizko inbertitzaileekiko harremanak, etab.). ▪ Banda zabaleko azpiegitura hedatzeko jarduerak bultzatzea PEBA Euskadi esparruan, Eusko Jaurlaritzaren beste esparru batzuekin batera. ▪ Sasoikako Lanaren Arretarako IV. Plan Integrala onestea (2017-20) ▪ Eusko Jaurlaritzak eta foru-aldundiek Euskadiko banda zabal ultra-azkarreko behatokia martxan jartzea, HAZI/ITELAZPI/SPRIk kudeatuta. ▪ 2020-2023 aldirako FOPE onestea (Euskadiko Ekoizpen Ekologikoaren Sustapena). ▪ Nekazaritza ekologikoaren arloko hainbat proiektu garatzea eta sektorerako transferitza. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Leader programa (4): Zuzkidura: 23.803.345 €. (Inbertsio pribatua: 35.705.017,50 €) ▪ Erein programa pribatua (4): Zuzkidura: 9.435.000 €. ▪ (Inbertsio pribatua: 22.015.000 €) ▪ Erein programa publikoa (4): Zuzkidura: 19.436.640 € ▪ (Inbertsio pribatua: 45.352.160 €) ▪ Itsaspen programa (3): Zuzkidura: 1.506.459 € ▪ (Inbertsio pribatua: 3.670.333 €) ▪ Arrantza-jarduera geldiarazteko laguntzak (3): Zuzkidura: 1.000.000 € ▪ Nekazaritza eta ingurumeneko laguntza, labore estentsiboak dibertsifikatzeko (4): Zuzkidura: 5.000.000 € ▪ FEMP: Dibertsifikazioa(4): Zuzkidura: 3.389.532 €. ▪ (Inbertsio pribatua: 1.6794.766 €) 	<ul style="list-style-type: none"> • Landa-eremu behartsuetan banda zabalaren bidez konektatuta dauden biztanleen % (2017): % 73,7 • Itsasertz-eremuan banda zabalaren bidez konektatuta dauden biztanleen % (2017): % 74,7 • Urteko azalera ekologikoaren %/nekazaritza-azalera erabilgarri osoa (2017, 2018 y 2019): % 2,5, % 2,7 eta % 3,5

ERANSKINA: NAEPS-EK SUSTATUTAKO COVID-19aren AURKAKO NEURRIAK

ILDOA	SUSTATUTAKO EKINTZA AIPAGARRIAK	DEILADIAK (KOPURUA). ZUZKIDURA ETA INBERTSIOA	ADIERAZLEAK (2017-2020)
Soberakinen bilketa eta stocken kudeaketa	<ul style="list-style-type: none"> Biltegiatze pribatua: behi-, ardi- eta ahuntz-haragiak, esne gaingabetua hautsetan, gurina eta gaztak. Soberakinen biltzea eta merkaturatzea. Nekazaritzako produktuak bildu eta merkaturatzeko zerbitzua. Esne-bildotsak eskuratzea eta merkatuak kudeatzeko neurriak aplikatzea. 	<ul style="list-style-type: none"> Nekazaritza-, elikagai- eta arrantza-sektoreentzako aparteko laguntzak, ekoizpen- eta merkataritza-jarduerari eusteko, COVID-19ak eragindako alarma-egoeraren ondoriozko laguntzen denbora-esparruaren barruan: Zuzkidura: 2.000.000 €. (Ebatzita: 1.333.783,02 €) 	<p>COVID-19aren aldi baterako esparruari atxikitako ekoizpen- eta merkataritza-jarduerari eusteko ezohiko laguntzei atxikitako enpresak: 30</p>
Gastu sozialak		<ul style="list-style-type: none"> Arrantza-sektorearen lehiakortasuna mantentzeko laguntzak, COVID-19ak eragindako alarmaren-egoeraren ondoriozko aldi baterako laguntza-esparruaren barruan: Zuzkidura: 3.000.000 €. 	
Finantzaketa eta tresna finantzarioak	<ul style="list-style-type: none"> Konpromisoen ordainketak atzeratzea (Sendotu, Hazilur, ...) 		
Edarien sektorera bideratutako ekintzak	<ul style="list-style-type: none"> Ardoa-Basque Wine Office sustatzeko plana 	<ul style="list-style-type: none"> NEKAFIN 2020. Ardoa, sagardoa eta garagardoa egiten duen sektorearentzako berme gisako finantza-laguntzak: Zuzkidura: 2.000.000 €. (Erreferentzia-muga: 50.000.000 €) (Finantzetaren aldeko txostena: 9.118.000 €) Mugagabe Ardoa: Zuzkidura: 350.000 €. (Inbertsio pribatua: 180.000 €) 	<ul style="list-style-type: none"> NEKAFIN 2020 programan onetsitako enpresak: 24 Mugagabe Ardoa programari atxikitako enpresak: 155 (Banakako proiektuetako enpresak: 65; eta Berrikuntza Komertzialeko Taldeetan: 90)

III. ERANSKINA: EUSKADIKO GASTRONOMIA ETA ELIKADURAREN PLAN ESTRATEGIKOAREN EKONOMIA- ETA AURREKONTU-ESPARRUA (GEPE I)

EKONOMIA- ETA AURREKONTU-ESPARRUA

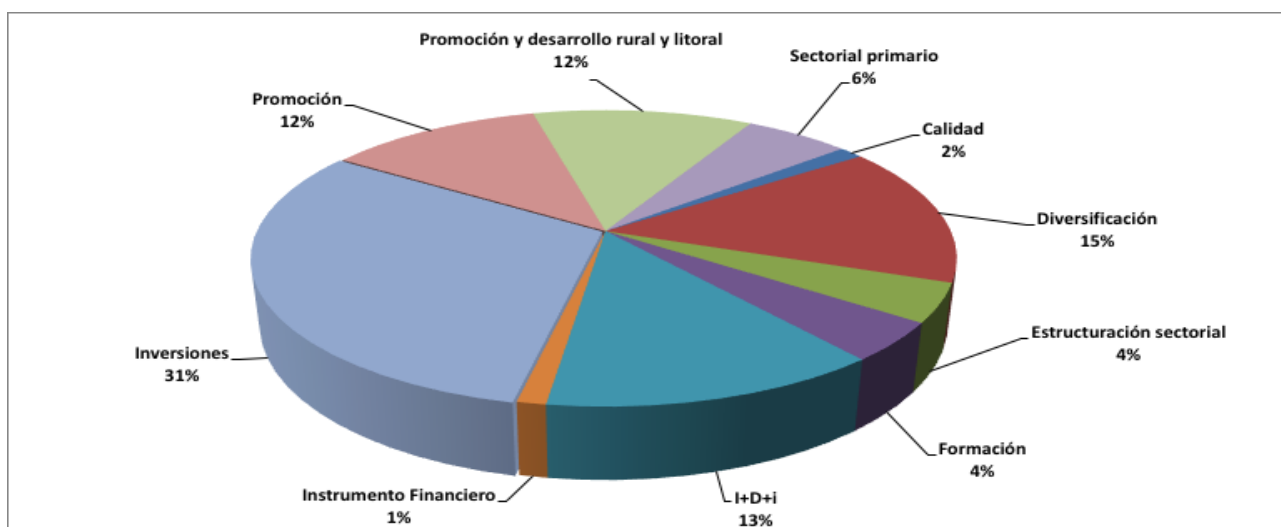
Elikagaien eta zuraren katera bideratutako guztizko gastu publikoa, 2017 eta 2020 artean, 239,4 milioi eurokoa izan da. Gainera, zuzeneko laguntzetara bideratutako zenbatekoa 185 milioi euro ingurukoa da.

Epe bereko inbertsio pribatua, gastu publiko totalarekin lotutakoa, 403,7 milioi eurotik gorakoa izan daiteke.

Beraz, 2017aren eta 2020aren artean, guztizko inbertsioa 638,1 milioi eurokoa da. Gainera, zuzeneko laguntzetara bideratutako zenbatekoa 185 milioi euro ingurukoa da.

TIPOLOGÍA	GASTO PUBLICO TOTAL 2017-2020		INVERSIÓN PRIVADA 2017-2020		TOTAL 2017-2020	
	IMPORTE	%	IMPORTE	%	IMPORTE	%
Calidad	3.148.880,48	1%	4.723.320,72	1%	7.872.201,20	1%
Diversificación	36.627.877,00	15%	59.414.783,50	15%	96.042.660,50	15%
Estructuración sectorial	10.116.961,60	4%	14.913.708,62	4%	25.030.670,22	4%
Formación	10.205.234,53	4%	10.206.636,53	3%	20.411.871,07	3%
I+D+i	31.733.586,67	13%	13.974.670,85	3%	45.708.257,52	7%
Instrumento Financiero	2.707.000,00	1%	22.797.805,00	6%	25.504.805,00	4%
Inversiones	73.752.764,31	31%	180.968.046,98	45%	254.720.811,29	40%
Promoción	28.301.996,59	12%	27.595.935,98	7%	55.897.932,57	9%
Promoción y desarrollo rural y litoral	28.955.890,00	12%	60.641.868,33	15%	89.597.758,33	14%
Sectorial primario	13.835.765,47	6%	8.507.296,40	2%	17.343.061,87	3%
TOTAL	239.385.956,64		403.744.072,92		638.130.029,56	

Mobilizatutako funts publikoen banaketa (%) (2017-2020)

Laguntza-neurri garrantzitsuak, inbertsio osoaren arabera (publikoa eta pribatua)

PROGRAMA	GASTO PUBLICO TOTAL 2017-2020	INVERSIÓN PRIVADA 2017-2020	TOTAL 2017-2020
Programa Lehiatu Berria. Ayudas a la transformación y comercialización	43.238.428,00	129.715.284,00	172.953.712,00
Ayudas a la promoción y al desarrollo de las zonas rurales G4, G5 y G7	19.436.640,00	45.352.160,00	64.788.800,00
Programa Leader. Ayudas a la promoción, al desarrollo y a la diversificación económica	23.803.345,00	35.705.017,50	59.508.362,50
Programa de apoyo al sector vitivinícola: Promoción	24.251.996,59	24.251.996,59	48.503.993,17
Programa de apoyo al sector vitivinícola: Inversiones	10.014.749,64	30.044.248,92	40.058.998,56
Ayudas al desarrollo y a la diversificación económica de las zonas rurales G4, G5 y G6	9.435.000,00	22.015.000,00	31.450.000,00
Ayudas FEMP: Transformación y comercialización	15.064.586,67	10.403.514,06	25.468.100,73
Ayudas FEMP: Promoción y desarrollo litoral	7.346.250,00	11.019.375,00	18.365.625,00
Ayudas a la investigación, desarrollo e innovación de los sectores agrícola, forestal y productos de la pesca	7.350.000,00	7.350.000,00	14.700.000,00
Ayudas FEMP: Investigación, desarrollo, transferencia tecnológica, etc.	13.558.128,00	260.733,23	13.818.861,23
Ayudas a proyectos de inversión en el sector vitivinícola, bajo el régimen de ayudas de minimis ARDOAINB	3.435.000,00	10.305.000,00	13.740.000,00
Ayudas de formación a personal investigador y tecnólogo	6.769.413,20	6.769.413,20	13.538.826,40
NEKAFIN 2020	600.000,00	10.500.000,00	11.100.000,00
Programa de apoyo al sector vitivinícola: Reestructuración y reconversión	2.594.765,47	7.784.296,40	10.379.061,87
Ayudas a agrupaciones de productores agrarios y forestales previstas en el PDR	2.000.000,00	6.000.000,00	8.000.000,00
Regímenes de calidad de los productos agrícolas y alimenticios	3.148.880,48	4.723.320,72	7.872.201,20
Ayudas a la cooperación en el marco del Programa de Desarrollo Rural (PDR)	5.269.000,00	2.258.142,86	7.527.142,86

IV. ERANSKINA: ERRONKA ESTRATEGIKOAK. BEHARRAK ETA JOERAK

NEKAZARITZA SEKTOREA

ERRONKAK

- Sektorea gaztetzea
- Sektorearen egituraketa.
- Ustiategiak modernizatzea.
- Elikagaiak segurtasun bermatuarekin ekoiztea.
- Ekoizpen jasangarria (soziala, ingurumenekoa, ekonomikoa, hondakinak, etab.).
- Ekoizpen-sistema berriak.
- Ur, ongari, fitosanitario eta bestelako intsumoen kontsumoa murriztea.
- Ekoizpen osasuntsuagoa.
- Klima-aldaketara eta lotutako osasun-arriskueta egokitzea.
- Ezagutza tradizionala berreskuratzea eta mantentzea.
- Prezioen lurrunkortasunari aurre egitea eta lehiakortasuna handitzea.
- Produktzio-prozesuen eraginkortasuna handitzea.
- Teknologia berrietarako sarbidea.
- Tokiko kontsumoa sustatzea.
- Proteina-iturri berriak.

BEHARRAK ETA JOERAK

Ezagutza

- Ekoizpen ekologikoa; fitosanitarioak eta ongariak murriztea; klima-aldaketa kudeatzea, merkaturatzea, egokitzea eta arintzea; ekoizpen-sistema berriak, etab.

Berrikuntza

1. Produktuak: labore eta barietate berriak txertatzea. Eskakizun berrietara egokitzea. Tokiko barietateak berreskuratzea. Funtzionalitate eta erabilera berriak.
2. Negozioa: kanal eta merkatu berriak bilatzea. Kanal-aniztasuna. Negozio-eredu berriak.
3. Prozesuak: ekoizpen ekologikoa bultzatzea. Ekoizpenerako eta logistikarako bitarteko berriak. Teknologia berriak txertatzea. Intsumoen kontsumoa murriztea. Berrerabiltzea, ordezkatzeta eta birziklatzea. Nekazaritza ez-konbentzionala (bertikala, zirkuitu itxia).
4. Antolaketa: sektore barruko eta sektore arteko egituraketa. Enpresaren lana antolatzea. Giza baliabideen kudeaketa hobetzea.

Digitalizazioa

1. Trazabilitatea:
 - a) Landa-koaderno automatizatzea.
 - b) Gardentasuna eta jatorri-ziurtagiria.
2. Ingurumen-inpaktua:
 - a) Intsumoen erabilera arrazionala.
 - b) Ingurumen-adierazleak kalkulatzeta.
 - c) Ingurumen-ziurtagiriak.
3. Produktuaren kalitatea:
 - a) Hondakin eta mikotoxina gutxiago.
 - b) Kalitatea hobetzea.
4. Osasun-bermea.
5. Uzta unerik onenean jasotzea: kalitate organoleptikoa eta nutrizionala hobetzea.
6. Kudeaketa tekniko-ekonomikoa.

ABELTZAINZA-SEKTOREA

ERRONKAK

- Sektorea gaztetzea.
- Sektorearen egituraketa.
- Ustiategiak modernizatzea.
- Elikagaiak segurtasun bermatuarekin ekoiztea.
- Bazka-ekoizpena eta pentsu-ekoizpena sustatzea.
- Ekoizpen jasangarria (gizartekoa, ingurumenekoa, ekonomikoa, hondakinak, etab.).
- Ekoizpen-sistema berriak.
- Intsumoen kontsumoa murriztea.
- Ekoizpen osasungarriagoa.
- Animalien ongizatea.
- Antibiotikoen erabilera murriztea.
- Klima-aldaketara eta lotutako osasun-arriskuak egokitzea.
- Ezagutza tradizionala berreskuratzea eta mantentzea.
- Prezioen lurrunkortasunari aurre egitea eta lehiakortasuna handitzea.
- Produkzio-prozesuen eraginkortasuna handitzea.
- Teknologia berrietarako sarbidea.
- Kontsumoaren sustapena.
- Tokiko kontsumoa sustatzea.
- Sektorearen irudia hobetzea.

BEHARRAK ETA JOERAK

Ezagutza

- Ekoizpen ekologikoa; fitosanitarioen, ongarrien eta antibiotikoen murrizketa; bazken ekoizpena; elikadura; abeltzaintzako ekoizpena; kudeaketa; merkaturatzea; animalien ongizatea; klima-aldaketaren egokitzapena eta arintzea; ekoizpen-sistema berriak, etab.

Berrikuntza

1. Produktuak: pentsu eta bazka ekoizpena. Eskakizun berrietara egokitzea. Produkzioaren eraldaketa.
2. Negozioa: kanal eta merkatu berriak bilatzea. Kanal-aniztasuna. Negozio-eredu berriak.
3. Prozesuak: ekoizpen ekologikoa eta animalien ongizatea sustatzea. Teknologia berriak sartzea. Intsumoen kontsumoa eta antibiotikoen erabilera murriztea. Banaketa-sistema berriak.
4. Antolaketa: sektore barruko eta sektore arteko egituraketa. Ustiategiko lana antolatzea. Giza baliabideen kudeaketa hobetzea.

Digitalizazioa

1. Trazabilitatea:
 - a) Landa-koaderno automatizatzea.
 - b) Gardentasuna eta jatorrizko ziurtagiria.
2. Ingurumen-inpaktua:
 - a) Intsumoen erabilera arrazionala.
 - b) Ingurumen-adierazleak kalkulatzeko.
 - c) Ingurumen-ziurtagiriak.
 - d) Abeltzaintzako kargen kudeaketa optimoa.
 - e) Antibiotikoak murriztea.

BEHARRAK ETA JOERAK (jarraipena)

3. Produktuaren kalitatea:
 - a) Hondakin eta mikotoxina gutxiago.
 - b) Kalitatea hobetzea.
4. Osasun-bermea. Gaixotasunen diagnostiko goiztiarra.
5. Bazka une egokian jasotzea.
6. Animalien ongizatea.
7. Bizi-kalitatea (aziendaren kokapena, zelo antzematea).
8. Kudeaketa tekniko-ekonomikoa (artaldeak eta larreak kudeatzea).

BASO-SEKTOREA

ERRONKAK

- Sektorearen egituraketa.
- Baso-ustiategiak modernizatzea.
- Espezie berriak landatzea.
- Baso-masak monitorizatzeko teknika berriak.
- Klima-aldaketara egokitzea.
- Gaixotasunen intzidentzia arintzea.
- Izaera kooperatiboko tresnak, partzuergoak edo baso-inbertsioko eta baso-kudeaketa bateratuko sozietateak gaitzea.
- Teknologia berrietarako sarbidea.
- Zuraren erabilera berriak (eraikuntza, material berriak, etab.).
- Oinarri biologikoko produktu berriak ikertzea (kalitate handiko ehunak ekoizteko zuntzak, etab.).
- Basoetan elikagaiak ekoiztea.
- Biomaterialak.
- Baso-biomasaren erabileran aurrera egitea energia-iturri gisa.
- Baso-kudeaketan aurrera egitea.
- Baso-azpiegiturak, eta, batez ere bideak, bultzatzen jarraitzea.
- Basoaren ekoizpen-erabilera berriak.
- Sektorea nazioartekotzea.

BEHARRAK ETA JOERAK

Ezagutza

- Ekoizpena.
- Kudeaketa.
- Landare-osasuna.
- Digitalizazioa.
- Egiartzapena...

Berrikuntza

1. Produktuak: baso-espezie eta basoetako elikagai berriak. Oinarri biologikoko produktu berrien ikerketa.
2. Negozioa: zuraren erabilera berriak. Biomaterialak. Biomasa.
3. Prozesuak: teknifikazioa, produkzio-bitarteko berriak, etab. Baso-masen monitorizazioa.
4. Antolaketa: basogintzako inbertsio- eta kudeaketa-egiturak sustatzea. Sektore barruko eta sektore arteko egituraketa. Lanaren antolaketa. Nazioartekotzea.

Digitalizazioa

1. Trazabilitatea.
2. Ingurumen-inpaktua:
 - a) Intsumoen erabilera arrazionala.
 - b) Ingurumen-adierazleak kalkulatzeko.
 - c) Ingurumen-ziurtagiriak.
3. Baso-masen monitorizazioa.
4. Kudeaketa tekniko-ekonomikoa.

ELIKADURA INDUSTRIA

ERRONKAK

- Fabrikaren kudeaketa integrala.
- Ekoizpen-kostuak murriztea.
- Prozesu eraginkorrak eta automatikoak.
- Segurtasunean eta jasangarritasunean aurrera egitea (ingurumena, ekonomia, etab.).
- Ekoizpen osasungarriagoa eta jasangarriagoa.
- Kalitate bereiziko ekoizpenaren alde egitea.
- Bezeroekiko harremana eta kontsumitzaileekiko lotura hobetzea.
- Merkatuen garapena. Kanal-aniztasuna.
- IKTak ekoizpen-, logistika- eta merkaturatze-prozesuetan txertatzea.
- Prestakuntzaren eta I+G+b-ren aldeko apustua.
- Komenentziako produktuak garatzea, adibidez, populazio sentikorrentzako (haurrak, seniorrak, etab.).
- Kontsumo-joera berrietara egokitutako erabilgarritasun-prestazio berriak dituzten elikagaiak garatzea.
- Enpresen masa kritikoa handitzeko lankidetzak.
- Ekintzaitza eta barne-ekintzaitza sustatzea.
- Sektore barruko eta sektore arteko egituraketa.
- Antzeko produktuak sortzea (nutrizio- eta zentzumen-ezaugarri jakin batzuetara hurbiltzen diren intsumoekin egindako produktuak).
- Baterako produktuak baloratzea.
- Zenbait produkturen irudi ez osasungarria berreskuratzea.
- Nazioartekotzea bultzatzea.

BEHARRAK ETA JOERAK

Ezagutza

- Kalitatearen kudeaketa. Elikagaien segurtasuna. Ekoizpen-prozesuen automatizazioa. Merkaturatzea. Bezeroarenganako orientazioa. Digitalizazioa. Ziurtagiria. Ingurumen-kudeaketa. Giza Baliabideak. Laneko arriskuen prebentzioa.

Berrikuntza

1. Produktuen garapena: gizarte- eta ingurumen-balioak barne hartzen dituen "produktu jasangarria". Komenentziako produktuak eta kontsumo-joerei lotutako erabilgarritasun-prestazio berriak dituzten elikagaiak garatzea.
2. Negozioa: negozio-ereduak birdefinitzea. Merkaturatzeko kanal berriak (kanal-aniztasuna, *delivery*, *e-commerce*). Elikadura-marketin digitala eta kanal anitzekoa.
3. Prozesuak: prozesuen jasangarritasuna (baliabideak, murrizketak, denborak...). Produkzio-eraginkortasuna eta -malgutasuna hobetzea. Jasangarritasuna hobetzea (ontziak, enbalajeak, intsumoak...). Teknologia berriak. Stockak eta izakinak kudeatzea.
4. Antolaketa: enpresen arteko lankidetzak eta kontzentrazioa sustatzea (balio-kateak egituratzea eta dimentsioa eta sinergiak irabaztea). Lanaren antolaketa. Nazioartekotzea.

BEHARRAK ETA JOERAK (jarraipena)

Digitalizazioa

1. Fabrikaren kudeaketa integrala: a) Erabakiak hartzea historikoen, trazabilitatearen eta kudeaketaren hobekuntzaren arabera; b) kontsumitzailea (erreklamazioak eta joerak); c) kudeaketa eta plangintza hobetzea eskariaren (bezeroak) eta joeren (kontsumitzailea) arabera; trazabilitatea: etorkizuneko agertokiak simulatzea.
2. Ekipoak eta prozesuak kontrolatzea eta arautzea.
3. Produktuaren kalitate-kontrola (estandarizazioa eta iragarpena).
4. Elikagaien sailkapena, kalitatearen arabera. Merkatura egokitutako kalitate organoleptiko/nutrizionala estandarizatzea: kategoriatan sailkatzea.
5. Produktua kontrolatzeko parametroak aurreikustea. Produktua prozesatzean estandarizatzea: legegintza-zehaztapenak eta merkatua.
6. Produktuaren jasangarritasun-balioa ebaluatzea (ingurumen-aztarna, marketin berdea, ekodiseinua eta produktu berriak).

ARRANTZA-SEKTOREA

ERRONKAK

- Kostuak aurreztea - eraginkortasun handiagoa.
- Uretako ekosistemak mantentzea.
- Stockak mantentzea - arrantza jasangarria bermatzea.
- Etorkizuneko aldatetara eta arrantza-erregulazioaren kontrol handiagora egokituta egotea.
- Etorkizuneko kontsumo-joerei aurrea hartzea.
- Tokiko eskumena eta gaitasun globala.
- Errentagarritasuna eta prezioak mantentzea.
- Flotak modernizatzea.
- Kostaldeko zonaldeen bizi-kalitatea hobetzea.
- Itsasoko produktuentzako irteera berriak.

BEHARRAK ETA JOERAK

Ezagutza

- Ekoizpena.
- Osasun-bermea.
- Kudeaketa.
- Digitalizazioa.
- Egiartzatzea.
- Etab.

Berrikuntza

1. Produktuak: gizarte- eta ingurumen-balioak dituen "produktu jasangarria". Funtzionaltasun eta erabilera berriak. Animalien ongizatea.
2. Negozioa: itsasoko produktuen irteera berriak. Merkaturatzeko kanal berriak.
3. Prozesuak: kostuak murrizteko prozesuak optimizatzea. Prozesuen jasangarritasuna. Produkzio-eraginkortasuna eta -malgutasuna hobetzea. Jasangarritasuna hobetzea. Teknikazioa.
4. Antolaketa: sektore barruko eta sektore arteko egituraketa. Lanaren antolaketa.

Digitalizazioa

1. Trazabilitatea, kalitate-kontrola eta jatorrizko ziurtagiriak.
2. Prozesuen kontrola.
3. Eraginkortasun energetikoa.
4. Ingurumen-inpaktua.
5. Osasun-bermea.
6. Bizi-kalitatea.
7. Kudeaketa tekniko-ekonomikoa.

SEKTORE URTARRA

ERRONKAK

- Espezieen eraginkortasun zooteknikoa hobetzea.
- Hobekuntza genetikoa.
- Akuikultura-produktuen irudia hobetzea.
- Akuikulturarako eremu baliodun berriak.
- Ekoizpen-kostuak murriztea.
- Elikadura eta ekoizpen jasangarria.
- Txerto berriak, probiotikoak eta farmakoak.
- Produktuaren kalitatea hobetzea.
- Animalien ongizatea.
- Itsasertzaren plangintza integrala: kostaldeko puntu berriak bilatzea akuikultura hazteko.
- Ekoizpena eta salmenta optimizatzea.

BEHARRAK ETA JOERAK

Ezagutza

- Ekoizpena.
- Segurtasuna eta osasun-bermea
- Animalien ongizatea.
- Digitalizazioa.

Berrikuntza

1. Produktuak: Espezie berriak.
2. Negozioa: ekoizpen-zentroen kokapena. Merkaturatzea. Akuikultura-produktuen irudia hobetzea.
3. Prozesuak: prozesuak optimizatzea eta kostuak murriztea. Jasangarritasuna. Animalien ongizatea. Probiotikoak, txertoak eta botikak erabiltzea.
4. Antolaketa: kudeaketa integrala.

Digitalizazioa

1. Kudeaketa integrala.
 - a. Kudeaketa eta plangintza hobetzea, eskaeraren eta joeren arabera.
 - b. Intsumoen erabilera arrazionala.
 - c. Trazabilitatea
2. Ekipoak eta prozesuak kontrolatzea eta erregulatzea.
3. Produktuaren kalitate-kontrola.
4. Animalien jasangarritasuna eta ongizatea.
5. Osasun-bermea.
6. Giro-inpaktua.

LOGISTIKA - BANAKETA

ERRONKAK

- Merkatu berriak eta salmenta-kanal berriak.
- Kontsumitzaileen lehentasunak eta igurikimenak aurreikustea.
- Prezioa.
- Segurtasuna, hurbiltasuna eta konfiantza.
- Berrikuntza teknologikoa.
- Bezeroak fidelizatzea.
- Ikusgaitasuna hornidura-katean.

BEHARRAK ETA JOERAK

Digitalizazioa

1. Trazabilitatea (konfiantza, gardentasuna, gorabeheren aurrean erantzuteko azkartasuna, eskaeren jarraipena, etab.).
2. Zerbitzazioa (produktua zerbitzu gisa).
3. Eraginkortasuna.
 - a. Ibilbideen kudeaketa (emisioak murriztea, kontsumoak jaitea, garraio alternatiboak...).
 - b. Produktuaren baldintzen kudeaketa (hotz-kateak, jarraipena eta alarmak).
 - c. Azken kilometroa kudeatzea (garraio alternatiboak, mugikor bidezko eskaerak, zuzeneko entregak...).
4. Hondakin gutxiago: produktuaren kudeaketa (eskaera doituak, bezeroen jarraipena, iraungitzeak...).

HORECA

ERRONKAK

- Bezeroak fidelizatzea.
- Eskaintza pertsonalizatzea.
- Erabiltzailearen eta kontsumitzailearen esperientzia hobetzea.
- Osasuna eta jasangarritasuna.
- Informazioa eta gardentasuna.
- Konfiantza.
- Lehiakortasuna.

BEHARRAK ETA JOERAK

Digitalizazioa

1. Kudeaketa integrala (konpasak, biltegiak, langileak, etab.).
2. Erosketen kudeaketa.
3. Biltegien kudeaketa.
4. Hondakinen kudeaketa.
5. Langileen kudeaketa.
6. Erreserbak kudeatzea.
7. Fakturazioa eta ordainketa.
8. Prozesuen estandarizazioa.
9. *Smart Devices- Internet of things*.
10. Produktuei buruzko informazioa.
11. Nutrizio pertsonalizatua.
12. Jatetxeak, erreserbak, eskaerak hautatzea.
13. "Esperientzia" gastronomikoak.
14. Negozio-eredu berriak.

GEPE BERRIA